

**UCHWAŁA NR XVI/104/2025  
RADY GMINY WIERZCHOWO**

z dnia 26 czerwca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031**

Na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) Rada Gminy Wierzchowo uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wierzchowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

**Jolanta Augustyniak**

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XVI/104/2025

Rady Gminy Wierzchowo

z dnia 26 czerwca 2025 r.



## **Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031**

**Wierzchowo, 2025**



**Zamawiający:**

Gmina Wierzchowo  
ul. Długa 29  
78-530 Wierzchowo

**Wykonawca:**

Westmor Consulting Urszula Wódkowska  
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek  
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo



**Zespół autorów:**

Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka  
Konsultant – Joanna Kaszubska  
Analityk – Zuzanna Ciska

## Spis treści

Wstęp .....	4
1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji .....	5
1.1. Garbowo .....	17
1.2. Żabin.....	21
1.3. Wierzchowo Obręb 1 .....	26
1.4. Wierzchowo Obręb 4 .....	31
1.5. Podsumowanie .....	37
2. Sposób realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy	40
3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji .....	45
4. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań .....	46
5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne .....	50
5.1 Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych .....	50
5.2 Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych .....	58
6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych .....	61
7. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych .....	67
8. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, koszty i harmonogram realizacji programu .....	70
8.1 Sposób zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji.....	75
9. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji .....	79
10. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.....	85
11. Określenie niezbędnych zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.....	85
12. Specjalna Strefa Rewitalizacji .....	85
13. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego .....	85
Załącznik graficzny .....	87
Spis tabel i rysunków.....	88

## Wstęp

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2024 poz. 278) „rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Przed przystąpieniem do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 przeprowadzona została diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Wierzchowo. W diagnozie przedstawiono szczegółową analizę problemów poprzez zestawienie wskaźników charakteryzujących poszczególne jednostki osadnicze ze średnią wartością wskaźnika dla gminy Wierzchowo.

Obszar gminy Wierzchowo podzielono na jednostki, składające się z jednej lub kilku miejscowości i ulic. Dla każdej jednostki osadniczej przeprowadzono analizę wskaźnikową w zakresie występowania problemów w 5 sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Jednostki osadnicze, na terenie których zidentyfikowano co najmniej 3 wskaźniki w sferze społecznej i co najmniej 1 wskaźnik z pozostałych sfery, tj.: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego, uznano za obszar zdegradowany – jako takie jednostki zakwalifikowano: Będolino, Garbowo, Osiek Drawski, Otrzep, Radomyśl, Sośnica, Świerczyna, Wielboki, Wierzchówko, Żabin, Żabinek, Wierzchowo Obręb 1, Wierzchowo Obręb 2 oraz Wierzchowo Obręb 4. Następnie w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji, pod uwagę wzięto wartość sumarycznego wskaźnika syntetycznego obliczonego dla każdej jednostki osadniczej, wskazującego natężenie negatywnych zjawisk na danym obszarze. Za obszar rewitalizacji uznano jednostki: Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1 oraz Wierzchowo Obręb 4.

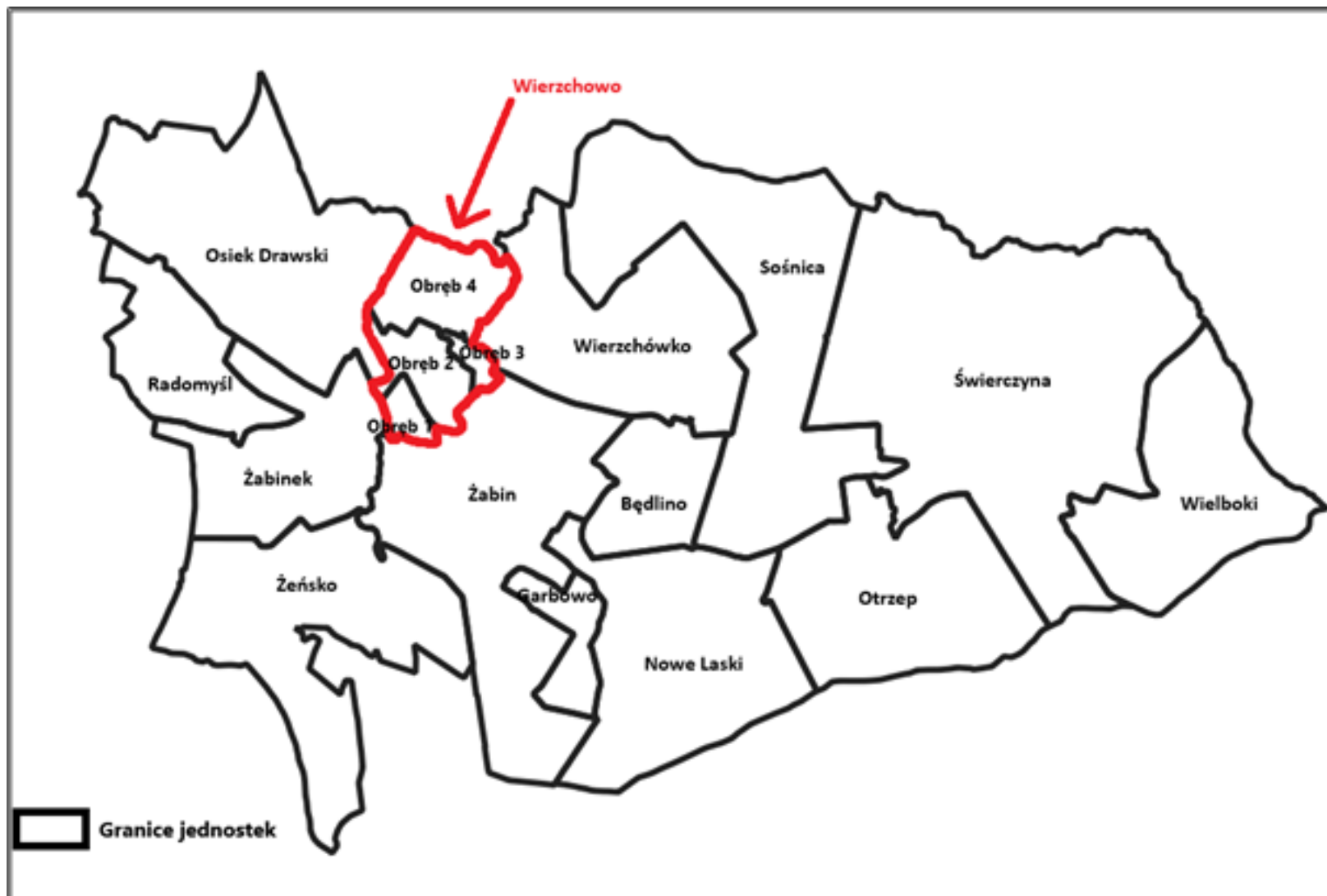
Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo stanowi odrębny raport. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawiają mapy stanowiące załączniki do uchwały nr IX/57/2024 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 28 listopada 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo.

## **1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji**

Początkiem procesu rewitalizacji Gminy Wierzchowo jest przeprowadzenie diagnozy w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Opracowując przedmiotową analizę, uwzględniono zalecenia zawarte w sporządzonym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej dokumencie *Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*, zgodnie z którymi diagnozę oparto na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim zjawiska i problemy społeczne na terenie gminy Wierzchowo.

W celu przestrzennego zobrazowania wyników analizy, gminę Wierzchowo podzielono na jednostki osadnicze składające się z miejscowości i ulic.

Rysunek 1. Podział gminy Wierzchowo na jednostki osadnicze



Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz miejscowości i ulic wchodzących w skład ustalonych jednostek osadniczych.

**Tabela 1. Wykaz miejscowości i ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek osadniczych**

Nazwa jednostki osadniczej	Miejscowości/ulice wchodzące w skład jednostki osadniczej
Jednostka Będolino	Będolino
Jednostka Garbowo	Garbowo
Jednostka Nowe Laski	Nowe Laski
Jednostka Osiek Drawski	Osiek Drawski
Jednostka Otrzep	Otrzep
Jednostka Radomyśl	Radomyśl
Jednostka Sońnica	Sońnica
Jednostka Świerczyna	Świerczyna
Jednostka Wielboki	Wielboki
Jednostka Wierzchówko	Wierzchówko
Jednostka Żabin	Żabin
Jednostka Żabinek	Żabinek
Jednostka Żeńsko	Żeńsko
Jednostka Wierzchowo Obręb 1	ul. Parkowa, ul. Leśna
Jednostka Wierzchowo Obręb 2	ul. Długa, ul. Kwiatowa, ul. Szkolna
Jednostka Wierzchowo Obręb 3	Plac Orła Białego, ul. Lipowa, ul. Polna
Jednostka Wierzchowo Obręb 4	ul. 3-go Marca, ul. Ogrodowa, ul. Wojska Polskiego

Źródło: Opracowanie własne

Dla wydzielonych jednostek osadniczych pozyskano materiał statystyczny dostępny w zasobach Urzędu Gminy Wierzchowo oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie, jak i specjalnie w tym celu wygenerowane dane przez instytucje zewnętrzne, m.in. Posterunek Policji Wierzchowo oraz Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim.

Analizę występowania negatywnych zjawisk zachodzących na obszarze gminy Wierzchowo przeprowadzono w pięciu sferach, tj.: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Do każdej ze sfer zakwalifikowano następujące wskaźniki wyznaczone z uzyskanych danych.

Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie

Obszar	Nazwa wskaźnika	Waga
<b>Sfera społeczna</b>		
Spadek liczby ludności	Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	4
Bezrobocie	Udział osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	1
Ubóstwo	Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	4
Zagrożenie przestępczością	Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	2
Niepełnosprawność	Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	1
Starzenie się społeczeństwa	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	2
Edukacja	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	2
<b>Sfera gospodarcza</b>		
Niski stopień przedsiębiorczości	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	2
<b>Sfera środowiskowa</b>		
Przekroczenie standardów jakości powietrza	Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze	2
Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	2
<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>		
Dostęp do budynków użyteczności publicznej	Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	1
<b>Sfera techniczna</b>		
Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze	1

Źródło: Opracowanie własne

Uzyskane dane przeanalizowano pod kątem wskaźników ilościowych i jakościowych, porównując wartości średnie, charakterystyczne dla poszczególnych jednostek osadniczych

i zestawiając je z przeciętnymi wartościami dla Gminy Wierzchowo – o występowaniu zjawiska kryzysowego decydowało czy wartość wskaźnika dla jednostki osadniczej jest gorsza od średniej wartości dla Gminy.

Do obszaru zdegradowanego zaliczono jednostki osadnicze spełniające jednocześnie następujące kryteria:

- na terenie jednostki osadniczej identyfikuje się co najmniej 3 wskaźniki w sferze społecznej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego (wartość gorsza niż średnia dla gminy Wierzchowo),
- na terenie jednostki osadniczej identyfikuje się co najmniej 1 wskaźnik z pozostałych stref, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej, który wskazuje na występowanie zjawiska kryzysowego (wartość gorsza niż średnia dla gminy Wierzchowo).

Jednostki osadnicze, w których zdiagnozowano stan kryzysowy, czyli wartość wyliczonego wskaźnika była gorsza niż średnia dla gminy Wierzchowo, oznaczono kolorem jasnopomarańczowym. Natomiast kolorem białym oznaczono jednostki, dla których wyliczona wartość wskaźnika kształtowała się korzystnie na tle średniej dla gminy.

Tabela 3. Zbiorcze zestawienie jednostek osadniczych i występowania w nich stanu kryzysowego

Strefa	Społeczna						
Obszar	Spadek liczby ludności	Bezrobocie	Ubóstwo	Zagrożenie przestępczością	Niepełnosprawność	Starzenie się społeczeństwa	Edukacja
Wskaźnik	Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze
Średnia dla gminy	0,04	63,03%	68,66%	-----	31,34%	17,89%	41,82%
Będolino	0,05	81,82%	70,37%	0	37,04%	17,59%	45,45%
Garbowo	0,13	100,00%	100,00%	0	0,00%	19,35%	100,00%
Nowe Laski	0,01	0,00%	41,67%	1	58,33%	20,19%	0,00%
Osiek Drawski	0,02	59,09%	78,13%	1	9,38%	18,04%	59,09%
Otrzep	0,05	100,00%	0,00%	1	0,00%	20,00%	66,67%
Radomyśl	0,00	0,00%	72,73%	0	54,55%	21,43%	50,00%
Sośnica	0,04	73,33%	33,33%	0	0,00%	16,30%	40,00%
Świerczyna	0,02	50,00%	87,50%	1	37,50%	16,27%	28,57%
Wielboki	0,05	100,00%	14,29%	1	85,71%	16,67%	50,00%
Wierzchówko	0,02	50,00%	68,75%	0	56,25%	15,25%	50,00%
Żabin	0,04	72,73%	89,47%	1	21,05%	16,57%	50,00%
Żabinek	0,04	71,43%	50,00%	1	80,00%	23,44%	0,00%
Żeńsko	0,00	88,89%	84,62%	0	0,00%	23,64%	33,33%
Wierzchowo Obręb 1	0,05	36,36%	50,00%	1	25,00%	14,34%	27,27%
Wierzchowo Obręb 2	0,04	57,69%	59,26%	1	22,22%	18,73%	50,00%
Wierzchowo Obręb 3	0,03	40,00%	100,00%	0	0,00%	18,03%	0,00%

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Strefa	Społeczna						
Obszar	Spadek liczby ludności	Bezrobocie	Ubóstwo	Zagrożenie przestępczością	Niepełnosprawność	Starzenie się społeczeństwa	Edukacja
Wskaźnik	Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze
Średnia dla gminy	0,04	63,03%	68,66%	-----	31,34%	17,89%	41,82%
Wierzchowo Obręb 4	0,06	50,00%	100,00%	0	20,00%	16,48%	40,00%

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Strefa	Gospodarcza	Środowiskowa		Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna	Liczba wskaźników w sferze społecznej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego	Liczba wskaźników z pozostałych stref, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
Obszar	Niski stopień przedsiębiorczości	Przekroczenie standardów jakości powietrza	Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi	Dostęp do budynków użyteczności publicznej	Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami			
Wskaźnik	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze			
<b>Średnia dla gminy</b>	<b>0,52</b>	<b>21,62%</b>	<b>70,16%</b>	<b>-----</b>	<b>14,29%</b>			
Będolino	0,35	13,85%	71,58%	0	0,00%	6	2	TAK
Garbowo	0,32	9,09%	56,37%	1	0,00%	4	2	TAK
Nowe Laski	0,10	23,33%	82,20%	0	0,00%	2	3	NIE
Osiek Drawski	0,15	32,77%	74,23%	0	0,00%	3	3	TAK
Otrzep	0,00	10,53%	98,57%	0	100,00%	4	3	TAK
Radomyśl	0,48	8,33%	43,51%	1	0,00%	3	2	TAK
Sośnica	0,38	15,15%	81,47%	0	0,00%	3	2	TAK
Świerczyna	0,34	22,17%	83,01%	0	0,00%	4	3	TAK
Wielboki	0,50	20,83%	71,66%	0	100,00%	6	3	TAK
Wierzchówko	0,17	6,67%	92,72%	1	0,00%	4	3	TAK
Żabin	0,34	20,61%	65,38%	1	0,00%	6	2	TAK
Żabinek	0,22	27,84%	55,32%	0	0,00%	4	2	TAK
Żeńsko	0,27	13,33%	97,84%	0	0,00%	2	2	NIE
Wierzchowo Obręb 1	0,65	28,57%	85,32%	0	50,00%	3	3	TAK
Wierzchowo Obręb 2	0,46	16,74%	38,84%	0	0,00%	3	1	TAK

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Strefa	Gospodarcza	Środowiskowa		Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna	Liczba wskaźników w sferze społecznej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego	Liczba wskaźników z pozostałych stref, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
Obszar	Niski stopień przedsiębiorczości	Przekroczenie standardów jakości powietrza	Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi	Dostęp do budynków użyteczności publicznej	Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami			
Wskaźnik	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze			
<b>Średnia dla gminy</b>	<b>0,52</b>	<b>21,62%</b>	<b>70,16%</b>	<b>-----</b>	<b>14,29%</b>			
Wierzchowo Obręb 3	0,66	21,74%	65,27%	0	0,00%	1	1	NIE
Wierzchowo Obręb 4	0,17	34,48%	76,05%	1	0,00%	3	4	TAK

Źródło: Opracowanie własne

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono standaryzację każdego wskaźnika ilościowego i jakościowego, według następującego wzoru, w zależności od charakteru badanego zjawiska:

$$z = \frac{x - \mu}{\sigma}$$

lub

$$z = -\frac{x - \mu}{\sigma}$$

gdzie:

x – nieustandaryzowana wartość wskaźnika dla danej,

μ – średnia wartość wskaźnika dla obszaru gminy,

σ – odchylenie standardowe.

Następnie dla każdej jednostki osadniczej obliczono wskaźnik syntetyczny tj. średnią ważoną arytmetyczną ustandaryzowanych wskaźników ilościowych i jakościowych, którym przyporządkowano poszczególne wagi, wg następującego wzoru:

$$\bar{s} = \frac{\sum_{i=1}^n z_i t_i}{\sum_{i=1}^n t_i}$$

gdzie:

z – ustandaryzowana wartość wskaźnika dla jednostki,

t – waga wskaźnika,

n – liczba wskaźników.

Wskaźnik syntetyczny przyjmuje wartości dodatnie lub ujemne i pokazuje, o ile dany wynik jest odległy od średniej wartości dla całej gminy, która ma wartość 0. Wartości dodatnie wskazują, które jednostki osadnicze odznaczają się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk, natomiast wartości ujemne świadczą o stosunkowo dobrej sytuacji w danej jednostce. Ponadto im większa wartość wskaźnika tym jednostka charakteryzuje się większym natężeniem negatywnych zjawisk i analogicznie, im mniejsza wartość wskaźnika tym jednostka charakteryzuje się mniejszym natężeniem negatywnych zjawisk.

Proces delimitacji obszaru rewitalizacji w gminie Wierzchowo polegał na obliczeniu wskaźnika syntetycznego, a następnie wybraniu jako obszar rewitalizacji tych, dla których wskaźnik ten przyjmuje największe wartości. W związku z limitem dotyczącym liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji, który maksymalnie może być zamieszkiwany przez 30% ogólnej liczby mieszkańców Gminy, nie wszystkie jednostki z dodatnim wskaźnikiem syntetycznym zostały

zaklasyfikowane jako obszar rewitalizacji. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej.

**Tabela 4. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego na terenie gminy Wierzchowo**

Wyszczególnienie	Sumaryczny wskaźnik syntetyczny dla obszaru zdegradowanego	Czy obszar zdegradowany został wyznaczony jako obszar rewitalizacji?
Będlino	-2,9415	NIE
Garbowo	15,8339	<b>TAK</b>
Osiek Drawski	-1,0930	NIE
Otrzep	-6,4138	NIE
Radomyśl	-9,6600	NIE
Sośnica	-10,2412	NIE
Świerczyna	-2,8712	NIE
Wielboki	-0,3159	NIE
Wierzchówko	-8,8850	NIE
Żabin	1,6026	<b>TAK</b>
Żabinek	-2,6343	NIE
Wierzchowo Obręb 1	0,7999	<b>TAK</b>
Wierzchowo Obręb 2	-5,8063	NIE
Wierzchowo Obręb 4	4,5660	<b>TAK</b>

Źródło: Opracowanie własne

Powyższa analiza pozwoliła na wyłonienie jednostek: Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1 oraz Wierzchowo Obręb 4, które na tle pozostałych obszarów wypadają najgorzej pod względem skali zdiagnozowanych problemów oraz ich pogłębiania się w czasie. W związku, iż wyznaczony obszar rewitalizacji nie stanowi jednego obszaru został on podzielony na podobszary, które stanowią powyższe jednostki osadnicze, tj. podobszar Garbowo, podobszar Żabin, podobszar Wierzchowo Obręb 1 oraz podobszar Wierzchowo Obręb 4.

Należy pamiętać, iż obszar rewitalizacji nie powinien być wyznaczany jedynie na podstawie danych ilościowych, pokazujących najbardziej intensywną degradację. Bardzo ważne jest uchwycenie wskaźników jakościowych oraz powiązań funkcjonalnych obszarów. Do obszaru rewitalizacji włączono zatem jednostki, w których zdiagnozowano najwięcej problemów oraz wzięto pod uwagę ich potencjał pod względem możliwości przeprowadzenia skutecznej interwencji w ramach procesu rewitalizacji. W analizie jakościowej wyznaczenia obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę lokalizację danej jednostki, dostęp do infrastruktury i bazy lokalowej, w której będą mogły zostać przeprowadzone działania, liczbę mieszkańców, w tym

liczbę osób dotkniętych różnymi problemami, którzy zostaną objęci wsparciem w ramach planowanych działań.

Ponadto przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kierowano się występowaniem na danym terenie istotnych cech wskazujących na ich duży potencjał dla rozwoju lokalnego w ramach rewitalizacji.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności obszaru rewitalizacji na tle całej gminy Wierzchowo.

**Tabela 5. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji na tle gminy Wierzchowo**

Wyszczególnienie	Powierzchnia obszaru rewitalizacji (ha)	Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni całkowitej gminy (%)	Liczba ludności obszaru rewitalizacji (os.)	Udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności ogółem na terenie gminy (%)
Garbowo	11,83	0,06%	31	0,76%
Żabin	39,52	0,21%	507	12,42%
Wierzchowo Obręb 1	40,86	0,21%	279	6,84%
Wierzchowo Obręb 4	18,69	0,10%	176	4,31%
<b>Razem</b>	<b>110,90</b>	<b>0,58%</b>	<b>993</b>	<b>24,33%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy Wierzchowo wynosi 0,58%, natomiast udział liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy wynosi 24,33%.

Na terenie gminy Wierzchowo, a tym samym w obrębie obszaru rewitalizacji nie zidentyfikowano obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się z kolei obiekty zabytkowe, które wpisane są do Rejestru Zabytków oraz są ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków<sup>1</sup>:

1. Garbowo:

- park dworski, z lat 40. XIX w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

2. Żabin:

- cmentarz ewangelicki, z pocz. XX w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- kościół ewangelicki, ob. stodoła, z 1800 r., wpisany do Rejestru Zabytków,
- dom (chałupa) nr 47, z XVIII w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,

<sup>1</sup> Narodowy Instytut Dziedzictwa

- zespół dworsko-parkowo-folwarczny, z lat 1900-1901, ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- obora i spichlerz, z 1936 r., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- cmentarz ewangelicki, poł. XIX w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

W obrębie jednostek Wierzchowo Obręb I i Wierzchowo Obręb II nie znajdują się żadne obiekty zabytkowe.

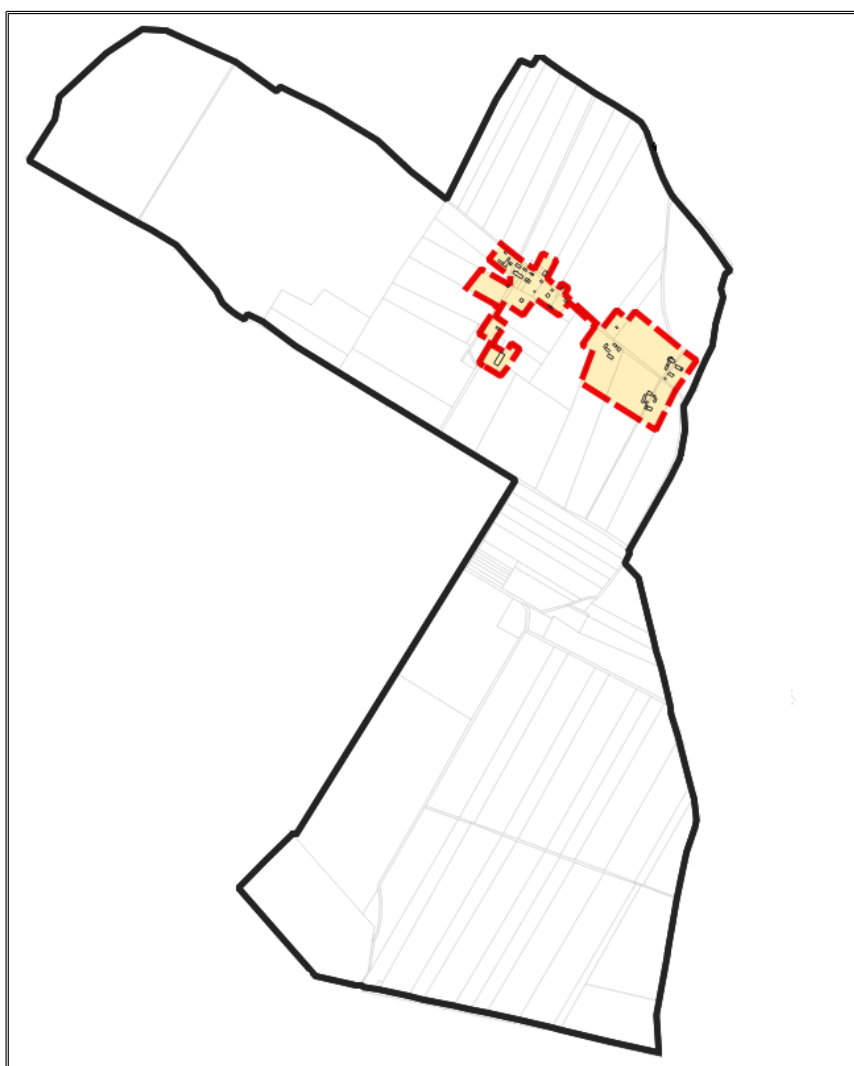
Przez teren gminy Wierzchowo, a tym samym przez obszar rewitalizacji nie przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia oraz sieć gazowa wysokiego ciśnienia.

W dalszej części rozdziału dokonano diagnozy obszary rewitalizacji w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

### 1.1. Garbowo

Podobszar Garbowo zajmuje powierzchnię 11,83 ha i jest zamieszkiwany przez 31 osób.

Rysunek 2. Podobszar rewitalizacji Garbowo



Źródło: Opracowanie własne

W dalszej części opracowania przeanalizowano, jak podobszar Garbowo wypada w poszczególnych strefach problemowych na tle całej gminy.

## Sfera społeczna

**Tabela 6. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę**

Sfera społeczna	
<b>Obszar:</b> Spadek liczby ludności	
<b>Wskaźnik:</b> Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,04</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,13</b>
<b>Obszar:</b> Bezrobocie	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>63,03%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>100,00%</b>
<b>Obszar:</b> Ubóstwo	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>68,66%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>100,00%</b>
<b>Obszar:</b> Zagrożenie przestępczością	
<b>Wskaźnik:</b> Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0</b>
<b>Obszar:</b> Niepełnosprawność	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>31,34%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,00%</b>
<b>Obszar:</b> Starzenie się społeczeństwa	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>17,89%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>19,35%</b>
<b>Obszar:</b> Edukacja	

<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>41,82%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>100,00%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja społeczna jednostki Garbowo w wielu aspektach wypada gorzej niż średnia gminna, co może mieć negatywne konsekwencje społeczne i gospodarcze.

Wskaźnik wymeldowań świadczy o tym, że mieszkańcy, opuszczają miejscowość w poszukiwaniu lepszych warunków życia, co prowadzi do depopulacji i osłabienia lokalnej gospodarki. Ponadto, długotrwałe bezrobocie sprzyja utracie kwalifikacji zawodowych i zwiększa ryzyko marginalizacji społecznej. Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa wskazuje na niski poziom dochodów mieszkańców i ich trudności w samodzielnym utrzymaniu, co może prowadzić do utrwalania biedy i dziedziczenia problemów ekonomicznych przez kolejne pokolenia. Szczególnie niepokojąca jest wysoka liczba osób bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia, co ogranicza możliwości ich zatrudnienia i rozwój gospodarczy regionu, utrudniając przyciąganie inwestorów i rozwój nowoczesnych sektorów gospodarki. Wszystkie te czynniki wzajemnie się wzmacniają, tworząc jedność, którą można przełamać jedynie poprzez skuteczne programy aktywizacji zawodowej, rozwój edukacji oraz inwestycje w infrastrukturę i lokalny rynek pracy.

### Sfera gospodarcza

**Tabela 7. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę**

<b>Sfera gospodarcza</b>	
<b>Obszar:</b> Niski stopień przedsiębiorczości	
<b>Wskaźnik:</b> Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,52</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,32</b>

Źródło: Opracowanie własne

Niska liczba podmiotów gospodarczych na terenie jednostki Garbowo w porównaniu do średniej dla całej gminy negatywnie wpływa na lokalną sytuację gospodarczą, ograniczając zarówno rozwój ekonomiczny, jak i możliwości zatrudnienia. Mniejsza liczba firm oznacza słabszą dynamikę przedsiębiorczości, co skutkuje ograniczoną podażą miejsc pracy, zmuszając mieszkańców do poszukiwania zatrudnienia poza miejscowością lub pozostawania bezrobotnymi. Brak rozwiniętej działalności gospodarczej prowadzi także do niższych

wpływów podatkowych, co może utrudniać realizację inwestycji publicznych, takich jak modernizacja infrastruktury czy rozwój usług społecznych. Dodatkowo ograniczona konkurencja na rynku lokalnym może skutkować mniejszą dostępnością towarów i usług, wyższymi cenami oraz koniecznością korzystania z ofert firm z innych miejscowości, co osłabia wewnętrzny obrót finansowy w jednostce Garbowo. Długofalowo niski poziom przedsiębiorczości może przyczyniać się do stagnacji gospodarczej, dalszej migracji mieszkańców oraz braku perspektyw rozwoju dla młodszych pokoleń, co dodatkowo pogłębia istniejące problemy społeczne i ekonomiczne.

### Sfera środowiskowa

**Tabela 8. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę**

Sfera środowiskowa	
<p><b>Obszar:</b> Przekroczenie standardów jakości powietrza</p> <p><b>Wskaźnik:</b> Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze</p>	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>21,62%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>9,09%</b>
<p><b>Obszar:</b> Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi</p> <p><b>Wskaźnik:</b> Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze</p>	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>70,16%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>56,37%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Podczas analizy sfery środowiskowej na terenie jednostki Garbowo, nie zidentyfikowano wskaźnika, którego wartość osiągnęłaby wartość gorszą niż średnia dla terenu gminy.

### Sfera przestrzenno-funkcyjna

**Tabela 9. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcyjnej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę**

Sfera przestrzenno-funkcyjna	
<p><b>Obszar:</b> Dostęp do budynków użyteczności publicznej</p> <p><b>Wskaźnik:</b> Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie</p>	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>1</b>

Źródło: Opracowanie własne

Brak budynku użyteczności publicznej w jednostce Garbowo negatywnie wpływa na kształtowanie jego sfery przestrzenno-funkcjonalnej, ograniczając dostęp mieszkańców do podstawowych usług i miejsc integracji społecznej. Bez takich obiektów, jak szkoła, świetlica, biblioteka, przestrzeń miejscowości staje się mniej atrakcyjna i mniej funkcjonalna, co może prowadzić do jej marginalizacji oraz zmniejszenia aktywności społecznej i kulturalnej. Mieszkańcy są zmuszeni do korzystania z infrastruktury w innych miejscowościach, co zwiększa ich zależność od transportu i ogranicza rozwój lokalnych więzi społecznych.

### Sfera techniczna

**Tabela 10. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę**

Sfera techniczna	
<p><b>Obszar:</b> Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p><b>Wskaźnik:</b> Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze</p>	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>14,29%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	---

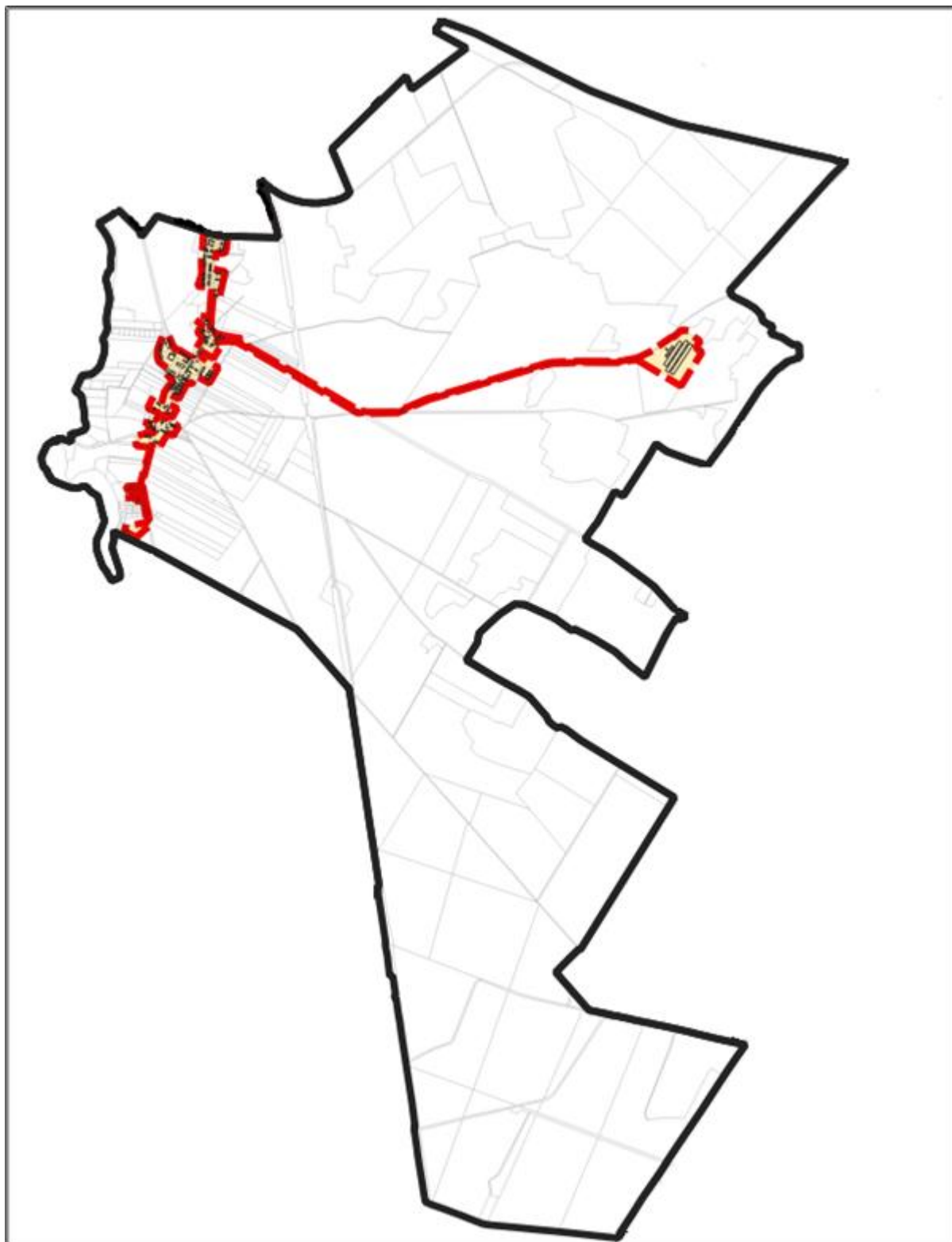
Źródło: Opracowanie własne

Na terenie jednostki Garbowo nie występują obiekty użyteczności publicznej, w związku z czym nie zidentyfikowano także problemu związanego z brakiem tego typu budynków przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

### 1.2. Żabin

Podobszar Żabin zajmuje powierzchnię 39,52 ha i jest zamieszkiwany przez 507 osób.

Rysunek 3. Podobszar rewitalizacji Żabin



Źródło: Opracowanie własne

W dalszej części opracowania przeanalizowano, jak podobszar Żabin wypada w poszczególnych strefach problemowych na tle całej gminy.

## Sfera społeczna

Tabela 11. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę

Sfera społeczna	
<b>Obszar:</b> Spadek liczby ludności	
<b>Wskaźnik:</b> Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,04</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,04</b>
<b>Obszar:</b> Bezrobocie	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>63,03%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>72,73%</b>
<b>Obszar:</b> Ubóstwo	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>68,66%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>89,47%</b>
<b>Obszar:</b> Zagrożenie przestępczością	
<b>Wskaźnik:</b> Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>1</b>
<b>Obszar:</b> Niepełnosprawność	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>31,34%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>21,05%</b>
<b>Obszar:</b> Starzenie się społeczeństwa	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>17,89%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>16,57%</b>
<b>Obszar:</b> Edukacja	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	

Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>41,82%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>50,00%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja społeczna w jednostce Żabin, na podstawie wyżej wymienionych wskaźników, wymaga szczególnej uwagi w kontekście przyszłego rozwoju. Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych wskazuje na poważne problemy związane z aktywnością zawodową mieszkańców, co prowadzi do stagnacji ekonomicznej i zwiększonej zależności od systemu pomocy społecznej. To z kolei jest ściśle powiązane z wysokim odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, co sugeruje, że w jednostce Żabin występują trudności z zapewnieniem odpowiednich warunków bytowych dla wielu rodzin. Względnie duża liczba przestępstw może dodatkowo pogłębiać problemy społeczne, prowadząc do poczucia niepewności i osłabienia więzi społecznych, co może negatywnie wpływać na atrakcyjność miejscowości jako miejsca do życia i inwestowania. Jednocześnie wyższy niż w skali gminy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym może oznaczać potencjał demograficzny, ale w połączeniu z dużym odsetkiem osób bezrobotnych o niskim poziomie wykształcenia stwarza ryzyko dziedziczenia biedy i braku perspektyw na rozwój zawodowy młodego pokolenia. W dłuższej perspektywie, jeśli nie zostaną podjęte działania na rzecz aktywizacji zawodowej, podniesienia poziomu edukacji oraz poprawy bezpieczeństwa, jednostka Żabin może doświadczać dalszego pogłębiania się problemów społecznych, co utrudni jego rozwój i może prowadzić do stopniowej marginalizacji na tle gminy.

### Sfera gospodarcza

**Tabela 12. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę**

Sfera gospodarcza	
<b>Obszar:</b> Niski stopień przedsiębiorczości	
<b>Wskaźnik:</b> Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,52</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,34</b>

Źródło: Opracowanie własne

Mniejsza liczba podmiotów gospodarczych na terenie jednostki Żabin w porównaniu do średniej dla całej gminy niekorzystnie wpływa na lokalną gospodarkę, hamując jej rozwój oraz ograniczając możliwości zatrudnienia. Mniejsza aktywność przedsiębiorcza skutkuje niedostateczną liczbą miejsc pracy, co zmusza mieszkańców do szukania zatrudnienia poza miejscowością lub pozostawania w stanie bezrobocia. Słabo rozwinięty sektor gospodarczy

przekłada się także na niższe wpływy podatkowe, co może utrudniać finansowanie inwestycji publicznych, takich jak poprawa infrastruktury czy rozwój usług społecznych. Dodatkowo ograniczona konkurencja na lokalnym rynku prowadzi do gorszej dostępności towarów i usług, a także ich wyższych cen, co zmusza mieszkańców do korzystania z ofert firm spoza jednostki, osłabiając lokalny przepływ kapitału. W dłuższej perspektywie niski poziom przedsiębiorczości może prowadzić do stagnacji gospodarczej, odpływu ludności oraz zmniejszenia szans rozwoju dla młodszych mieszkańców, co dodatkowo pogłębia istniejące problemy społeczne i ekonomiczne w jednostce Żabin.

### Sfera środowiskowa

**Tabela 13. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę**

Sfera środowiskowa	
<b>Obszar:</b> Przekroczenie standardów jakości powietrza <b>Wskaźnik:</b> Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>21,62%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>20,61%</b>
<b>Obszar:</b> Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi <b>Wskaźnik:</b> Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>70,16%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>65,38%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Podczas analizy sfery środowiskowej na terenie jednostki Żabin, nie zidentyfikowano wskaźnika, którego wartość osiągnęłaby wartość gorszą niż średnia dla terenu gminy.

### Sfera przestrzenno-funkcyjna

**Tabela 14. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcyjnej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę**

Sfera przestrzenno-funkcyjna	
<b>Obszar:</b> Dostęp do budynków użyteczności publicznej <b>Wskaźnik:</b> Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>1</b>

Źródło: Opracowanie własne

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej, na terenie jednostki Żabin zidentyfikowano sytuację kryzysową, w związku z brakiem występowania budynku użyteczności publicznej na terenie jednostki. Brak budynku użyteczności publicznej na terenie jednostki Żabin ma istotny wpływ na jej rozwój przestrzenno-funkcjonalny, ograniczając zarówno dostępność podstawowych usług, jak i możliwość organizacji życia społecznego. W przestrzeni pozbawionej takich obiektów mieszkańcy mają utrudniony dostęp do instytucji publicznych, co zmusza ich do korzystania z infrastruktury w innych miejscowościach, zwiększając konieczność przemieszczania się i uzależniając ich od dostępności transportu. Brak miejsc spotkań, takich jak świetlice, biblioteki czy ośrodki kultury, negatywnie wpływa na integrację społeczności lokalnej, osłabiając więzi sąsiedzkie i ograniczając możliwości organizacji wydarzeń kulturalnych czy edukacyjnych. Ponadto nieobecność takich obiektów obniża atrakcyjność jednostki dla potencjalnych inwestorów i nowych mieszkańców, co może hamować jej rozwój demograficzny i gospodarczy. Długofalowo brak infrastruktury publicznej może prowadzić do przestrzennej stagnacji, pogłębiając istniejące problemy społeczne i zwiększając marginalizację jednostki Żabin w strukturze całej gminy.

### Sfera techniczna

**Tabela 15. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę**

Sfera techniczna	
<p><b>Obszar:</b> Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p><b>Wskaźnik:</b> Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze</p>	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>14,29%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	---

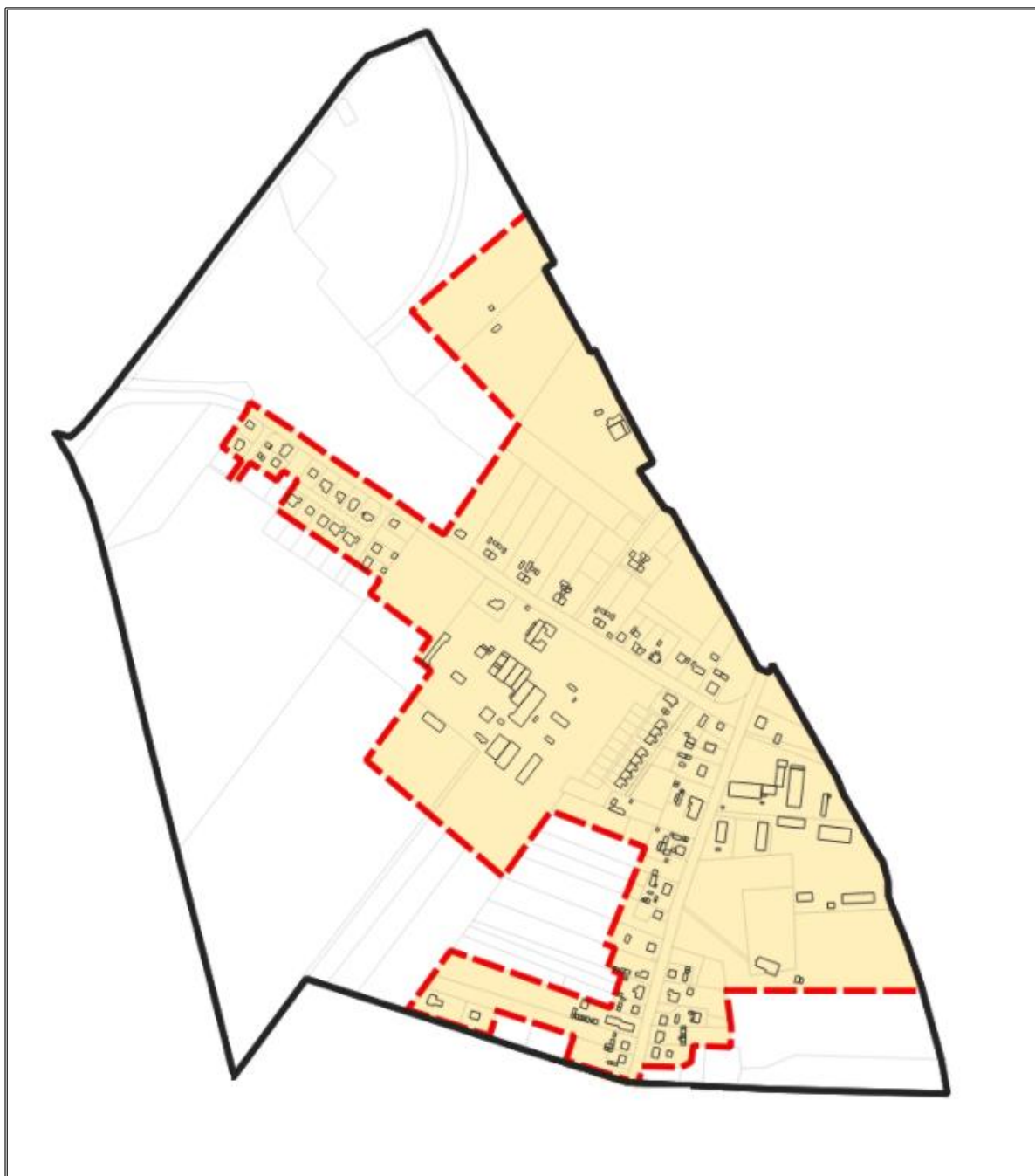
Źródło: Opracowanie własne

Na terenie jednostki Żabin nie występują obiekty użyteczności publicznej, w związku z czym nie zidentyfikowano także problemu związanego z brakiem tego typu budynków przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

### 1.3. Wierzchowo Obręb 1

Podobszar Wierzchowo Obręb 1 zajmuje powierzchnię 40,86 ha i jest zamieszkiwany przez 279 osób.

**Rysunek 4. Podobszar rewitalizacji Wierzchowo Obręb 1**



Źródło: Opracowanie własne

W dalszej części opracowania przeanalizowano, jak podobszar Wierzchowo Obręb 1 wypada w poszczególnych strefach problemowych na tle całej gminy.

## Sfera społeczna

Tabela 16. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę

Sfera społeczna	
<b>Obszar:</b> Spadek liczby ludności	
<b>Wskaźnik:</b> Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,04</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,05</b>
<b>Obszar:</b> Bezrobocie	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>63,03%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>36,36%</b>
<b>Obszar:</b> Ubóstwo	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>68,66%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>50,00%</b>
<b>Obszar:</b> Zagrożenie przestępczością	
<b>Wskaźnik:</b> Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>1</b>
<b>Obszar:</b> Niepełnosprawność	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>31,34%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>25,00%</b>
<b>Obszar:</b> Starzenie się społeczeństwa	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>17,89%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>14,34%</b>
<b>Obszar:</b> Edukacja	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	

Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>41,82%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>27,27%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja społeczno-ekonomiczna jednostki Wierzchowo Obręb 1 wiąże się z pewnymi wyzwaniami, które mogą wpłynąć na jej dalszy rozwój. Wskaźnik wymeldowań sugeruje, że mieszkańcy stosunkowo w większym stopniu opuszczają ten obszar, co może wynikać z czynników takich jak ograniczona infrastruktura czy możliwości zatrudnienia. Taki odpływ ludności, zwłaszcza młodych i aktywnych zawodowo osób może prowadzić do zmian demograficznych i osłabienia lokalnego rynku pracy. Jednocześnie wysoki udział osób bezrobotnych z niższym wykształceniem wskazuje na potrzebę wzmocnienia działań w zakresie edukacji i szkoleń zawodowych. Choć sytuacja wymaga uwagi, odpowiednie inicjatywy mogą przyczynić się do poprawy warunków społeczno-ekonomicznych i zwiększenia atrakcyjności tego obszaru dla mieszkańców oraz inwestorów.

### Sfera gospodarcza

**Tabela 17. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę**

<b>Sfera gospodarcza</b>	
<b>Obszar:</b> Niski stopień przedsiębiorczości	
<b>Wskaźnik:</b> Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,52</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,65</b>

Źródło: Opracowanie własne

Wyższy wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w jednostce Wierzchowo Obręb 1 wskazuje na intensywniejszą działalność gospodarczą w porównaniu do średniej dla gminy, co sprzyja lokalnemu rozwojowi. Może to prowadzić do większej konkurencyjności, różnorodności usług i wzrostu zatrudnienia, co poprawi sytuację ekonomiczną mieszkańców tej jednostki. Dodatkowo, zwiększone wpływy podatkowe mogą pozwolić na inwestycje w infrastrukturę, co podniesie atrakcyjność Wierzchowa Obrębu 1 jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej, przyciągając kolejnych przedsiębiorców i inwestorów.

**Sfera środowiskowa****Tabela 18. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę**

<b>Sfera środowiskowa</b>	
<b>Obszar:</b> Przekroczenie standardów jakości powietrza	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>21,62%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>28,57%</b>
<b>Obszar:</b> Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi	
<b>Wskaźnik:</b> Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>70,16%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>85,32%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Wyższy udział budynków ogrzewanych piecem na węgiel w jednostce Wierzchowo Obręb 1 w porównaniu do średniej dla gminy negatywnie wpłynie na jakość powietrza, prowadząc do zwiększonej emisji zanieczyszczeń, takich jak pyły zawieszane, co może pogarszać warunki życia mieszkańców i stan środowiska na terenie jednostki. Spalanie węgla przyczynia się również do wzrostu emisji dwutlenku węgla, wpływając na zmiany klimatyczne. Dodatkowo, większy udział wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia stanowi zagrożenie dla zdrowia i środowiska, ponieważ włókna azbestu, uwalniane do powietrza w wyniku uszkodzenia czy starzenia się materiałów, mogą powodować poważne choroby układu oddechowego. Opóźniona likwidacja azbestu zwiększa ryzyko długotrwałego skażenia terenu, co może negatywnie wpływać na jakość gleby, wód gruntowych oraz bezpieczeństwo mieszkańców. W konsekwencji, obszar ten może wymagać pilniejszych działań proekologicznych, takich jak modernizacja systemów grzewczych i przyspieszenie procesu usuwania azbestu, aby ograniczyć negatywne skutki dla środowiska i poprawić warunki życia mieszkańców.

**Sfera przestrzenno-funkcjonalna****Tabela 19. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę**

<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
<b>Obszar:</b> Dostęp do budynków użyteczności publicznej	
<b>Wskaźnik:</b> Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0</b>

Źródło: Opracowanie własne

W obrębie jednostki Wierzchowo Obręb 1 znajdują się budynki użyteczności publicznej, w związku z czym nie zidentyfikowano sytuacji kryzysowej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

**Sfera techniczna****Tabela 20. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę**

<b>Sfera techniczna</b>	
<b>Obszar:</b> Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami	
<b>Wskaźnik:</b> Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>14,29%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>50,00%</b>

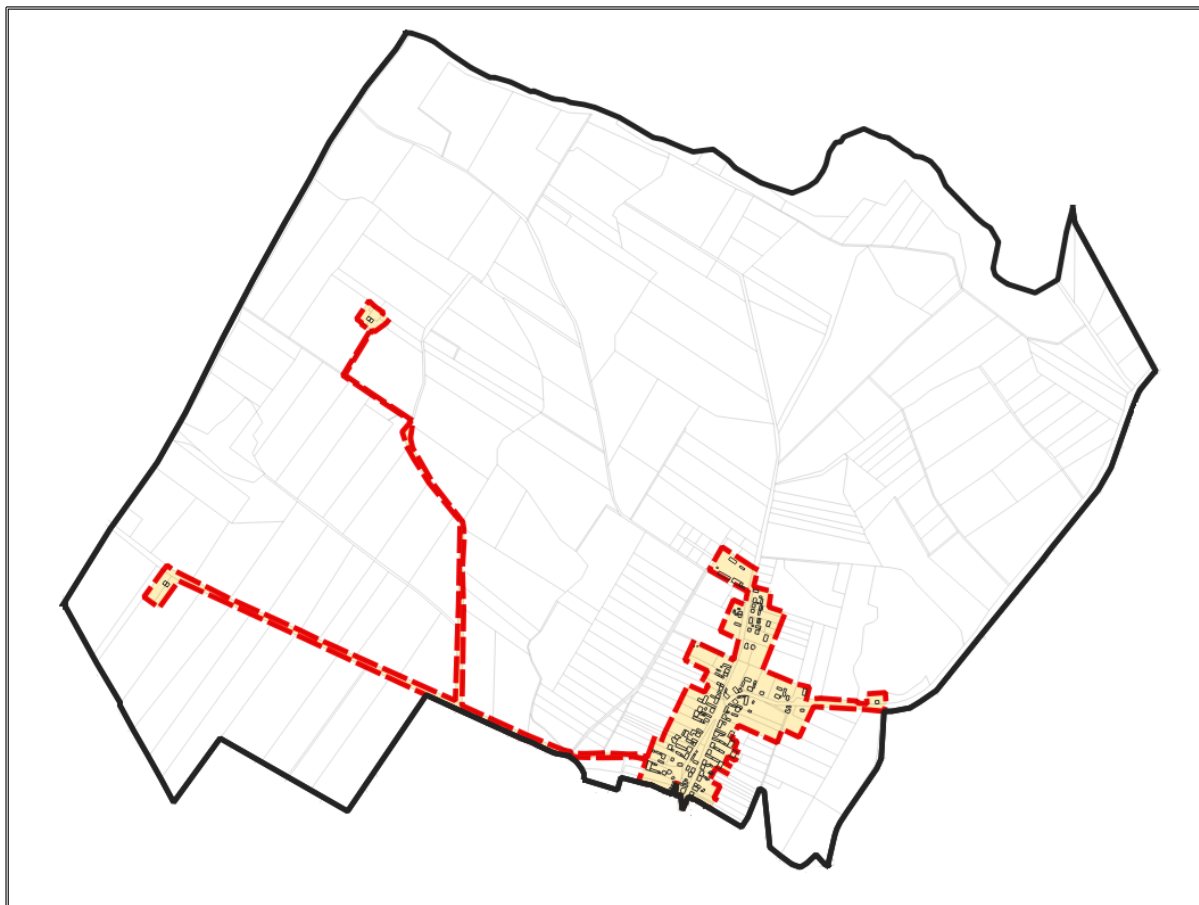
Źródło: Opracowanie własne

Większy udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w jednostce Wierzchowo Obręb 1 w porównaniu do średniej dla gminy negatywnie wpłynie na jej sferę techniczną, ograniczając dostępność infrastruktury i zmniejszając jej funkcjonalność. Może to utrudniać mieszkańcom korzystanie z usług publicznych oraz wskazywać na konieczność przyszłych modernizacji, co wiąże się z dodatkowymi kosztami i zmianami w planowaniu inwestycji. W dłuższej perspektywie obniżona jakość infrastruktury może wpływać na ocenę rozwoju technicznego jednostki oraz jej atrakcyjność dla mieszkańców i instytucji.

**1.4. Wierzchowo Obręb 4**

Podobszar Wierzchowo Obręb 4 zajmuje powierzchnię 18,69 ha i jest zamieszkiwany przez 176 osób.

**Rysunek 5. Podobasz rewitalizacji Wierzchowo Obręb 4**



Źródło: Opracowanie własne

W dalszej części opracowania przeanalizowano, jak podobasz Wierzchowo Obręb 4 wypada w poszczególnych strefach problemowych na tle całej gminy.

### Sfera społeczna

**Tabela 21. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę**

Sfera społeczna	
<b>Obszar:</b> Spadek liczby ludności	
<b>Wskaźnik:</b> Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,04</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,06</b>
<b>Obszar:</b> Bezrobocie	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>63,03%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>50,00%</b>

<b>Obszar: Ubóstwo</b>	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>68,66%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>100,00%</b>
<b>Obszar: Zagrożenie przestępczością</b>	
<b>Wskaźnik:</b> Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0</b>
<b>Obszar: Niepełnosprawność</b>	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób z przesłanką niepełnosprawności do korzystania z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>31,34%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>20,00%</b>
<b>Obszar: Starzenie się społeczeństwa</b>	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>17,89%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>16,48%</b>
<b>Obszar: Edukacja</b>	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>41,82%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>40,00%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja społeczno-ekonomiczna jednostki Wierzchowo Obręb 4 wiąże się z pewnymi wyzwaniami, które mogą wpływać na jej dalszy rozwój i funkcjonowanie. Jednak odpowiednie działania i inicjatywy mogą przyczynić się do poprawy warunków oraz zwiększenia potencjału tego obszaru. Wyższy odsetek osób wymeldowujących się w porównaniu do średniej dla gminy sugeruje, że mieszkańcy opuszczają ten obszar, co może wynikać z braku perspektyw zawodowych, czy niewystarczającej infrastruktury. Taki odpływ ludności prowadzi do osłabienia kapitału społecznego i gospodarczego oraz może skutkować dalszym spadkiem inwestycji i rozwoju lokalnego rynku pracy. Dodatkowo, wyższy udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa wskazuje na trudniejszą niż na innych obszarach sytuację ekonomiczną mieszkańców. W połączeniu z wyższym odsetkiem ludności w wieku przedprodukcyjnym, sytuacja ta stwarza zarówno wyzwania, jak i możliwości. Liczna grupa

dzieci i młodzieży może stanowić ważny kapitał demograficzny, jednak kluczowe będzie zapewnienie im odpowiednich warunków do edukacji i rozwoju zawodowego. Wprowadzenie skutecznych działań wspierających aktywizację zawodową, poprawę warunków życia oraz rozwój infrastruktury społecznej może przyczynić się do wzmocnienia potencjału jednostki Wierzchowo Obręb 4 i jej lepszej integracji w strukturze gminy.

### Sfera gospodarcza

**Tabela 22. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę**

Sfera gospodarcza	
<b>Obszar:</b> Niski stopień przedsiębiorczości	
<b>Wskaźnik:</b> Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>0,52</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>0,17</b>

Źródło: Opracowanie własne

Niższa liczba podmiotów gospodarczych na terenie jednostki Wierzchowo Obręb 4 w porównaniu do średniej dla całej gminy niekorzystnie wpływa na lokalną gospodarkę, spowalniając jej rozwój i ograniczając możliwości zatrudnienia mieszkańców. Słaba aktywność przedsiębiorcza skutkuje niewystarczającą liczbą miejsc pracy, co zmusza mieszkańców do poszukiwania zatrudnienia poza miejscowością lub pozostawania w stanie bezrobocia. Ograniczony rozwój sektora gospodarczego przekłada się również na niższe wpływy podatkowe, co może utrudniać finansowanie inwestycji publicznych, takich jak modernizacja infrastruktury czy rozwój lokalnych usług społecznych. Dodatkowo niedostateczna konkurencja na rynku lokalnym prowadzi do ograniczonej dostępności towarów i usług, a także ich wyższych cen, co zmusza mieszkańców do korzystania z ofert firm spoza jednostki, osłabiając tym samym wewnętrzny przepływ kapitału. W dłuższej perspektywie niski poziom przedsiębiorczości może skutkować stagnacją gospodarczą, dalszym odpływem ludności oraz zmniejszeniem perspektyw rozwoju dla młodszych mieszkańców, co dodatkowo pogłębia istniejące problemy społeczno-ekonomiczne w jednostce Wierzchowo Obręb 4.

**Sfera środowiskowa****Tabela 23. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę**

<b>Sfera środowiskowa</b>	
<b>Obszar:</b> Przekroczenie standardów jakości powietrza	
<b>Wskaźnik:</b> Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>21,62%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>34,48%</b>
<b>Obszar:</b> Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi	
<b>Wskaźnik:</b> Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>70,16%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>76,05%</b>

Źródło: Opracowanie własne

Wyższy od średniej gminnej udział budynków ogrzewanych piecami na węgiel w jednostce Wierzchowo Obręb 4 niekorzystnie wpłynie na jakość powietrza, przyczyniając się do zwiększonej emisji szkodliwych substancji, takich jak pyły zawieszone, co może prowadzić do pogorszenia warunków życia mieszkańców oraz stanu środowiska na tym obszarze. Spalanie węgla sprzyja również wzrostowi emisji dwutlenku węgla, co ma wpływ na zmiany klimatyczne. Dodatkowo, większa ilość wyrobów azbestowych wymagających unieszkodliwienia stwarza zagrożenie zarówno dla zdrowia ludzi, jak i dla przyrody, ponieważ uszkodzone lub zużyte materiały azbestowe mogą uwalniać do powietrza włókna niebezpieczne dla układu oddechowego. Opóźnienia w ich usuwaniu zwiększają ryzyko długotrwałego zanieczyszczenia terenu, co negatywnie oddziałuje na jakość gleby i wód gruntowych, a także na bezpieczeństwo mieszkańców. W związku z tym jednostka Wierzchowo Obręb 4 może wymagać podjęcia priorytetowych działań proekologicznych, takich jak modernizacja systemów ogrzewania oraz przyspieszenie usuwania azbestu, co pozwoli ograniczyć negatywny wpływ na środowisko i poprawić komfort życia mieszkańców.

**Sfera przestrzenno-funkcjonalna****Tabela 24. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę**

<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
<b>Obszar:</b> Dostęp do budynków użyteczności publicznej	
<b>Wskaźnik:</b> Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	---
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	<b>1</b>

Źródło: Opracowanie własne

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej na terenie jednostki Wierzchowo Obręb 4 zidentyfikowano sytuację kryzysową związaną z brakiem budynku użyteczności publicznej. Jego nieobecność znacząco wpływa na rozwój przestrzenno-funkcjonalny jednostki, ograniczając dostęp mieszkańców do podstawowych usług oraz utrudniając organizację życia społecznego. Brak takiej infrastruktury zmusza mieszkańców do korzystania z instytucji publicznych w innych miejscowościach, co wiąże się z koniecznością częstego przemieszczania się i uzależnieniem od dostępności transportu. Ponadto brak świetlic, bibliotek czy ośrodków kultury negatywnie oddziałuje na integrację społeczności lokalnej, osłabiając więzi sąsiedzkie i zmniejszając możliwości organizacji wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych. Nieobecność budynków użyteczności publicznej wpływa również na atrakcyjność jednostki, zarówno pod względem osiedleńczym, jak i inwestycyjnym, co może prowadzić do spowolnienia rozwoju demograficznego i gospodarczego. W dłuższej perspektywie brak tej infrastruktury może skutkować przestrzenną stagnacją oraz dalszym pogłębianiem się problemów społecznych, przyczyniając się do marginalizacji jednostki Wierzchowo Obręb 4 w strukturze całej gminy.

**Sfera techniczna****Tabela 25. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę**

<b>Sfera techniczna</b>	
<b>Obszar:</b> Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami	
<b>Wskaźnik:</b> Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze	
Wartość średnia osiągnięta dla obszaru całej gminy	<b>14,29%</b>
Wartość osiągnięta dla obszaru jednostki	---

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie jednostki Wierzchowo Obręb 4 nie występują obiekty użyteczności publicznej, w związku z czym nie zidentyfikowano także problemu związanego z brakiem tego typu budynków przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

### 1.5. Podsumowanie

Poniżej przedstawiono poszczególne sfery wraz z badanymi wskaźnikami ze wskazaniem jednostek, na obszarze których odnotowano kryzysową sytuację.

#### Sfera społeczna:

— Obszar: Spadek liczby ludności:

- Wskaźnik: Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze:
  - Garbowo,
  - Wierzchowo Obręb 1,
  - Wierzchowo Obręb 4.

— Obszar: Bezrobocie:

- Wskaźnik: Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze:
  - Garbowo,
  - Żabin.

— Obszar: Ubóstwo:

- Wskaźnik: Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze:
  - Garbowo,
  - Żabin,
  - Wierzchowo Obręb 4.

— Obszar: Zagrożenie przestępczością:

- Wskaźnik: Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze:
  - Żabin,
  - Wierzchowo Obręb 1.

— Obszar: Starzenie się społeczeństwa:

- Wskaźnik: Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze:
  - Żabin,
  - Wierzchowo Obręb 1,
  - Wierzchowo Obręb 4.

— Obszar: Edukacja:

- Wskaźnik: Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze:
  - Garbowo,
  - Żabin.

Sfera gospodarcza:

— Obszar: Niski stopień przedsiębiorczości:

- Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze:
  - Garbowo,
  - Żabin,
  - Wierzchowo Obręb 4.

Sfera środowiskowa:

— Obszar: Przekroczenie standardów jakości powietrza:

- Wskaźnik: Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze:
  - Wierzchowo Obręb 1,
  - Wierzchowo Obręb 4.

— Obszar: Zanieczyszczenie środowiska wyrobami azbestowymi:

- Wskaźnik: Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku do wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze:
  - Wierzchowo Obręb 1,
  - Wierzchowo Obręb 4.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

— Obszar: Dostęp do budynków użyteczności publicznej:

- Wskaźnik: Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie:
  - Garbowo,
  - Żabin,
  - Wierzchowo Obręb 4.

Sfera techniczna:

- Obszar: Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami:

- Wskaźnik: Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze:
  - Wierzchowo Obręb 1.

### **Lokalne potencjały występujące na terenie obszaru rewitalizacji**

Jednostki osadnicze wyznaczone jako obszar rewitalizacji gminy Wierzchowo, oprócz zdiagnozowanych problemów, charakteryzują się też wysokim potencjałem rozwoju, co stanowi istotny element dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji znajdują się obiekty, w których świadczone są różnego rodzaju usługi – m.in. edukacyjne i kulturalne, a także zapewniające dostęp do bazy sportowo-rekreacyjnej, w oparciu, o którą będą organizowane działania aktywizujące lokalną społeczność.

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny cechujące się bliskością natury, co stwarza możliwości do rozwoju infrastruktury rekreacyjnej. Ponadto bliskość natury może być wykorzystana w celach terapeutycznych, poprawiając zdrowie mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Na terenie gminy znajdują się obiekty cenne kulturowo dla mieszkańców oraz otwarte przestrzenie, które mogłyby być wykorzystywane w celu integracji społecznej i zapobieżeniu takich sytuacji, jak wykluczenie społeczne. Dodatkowo znajdują się tutaj szczególnie cenne obiekty zabytkowe:

- park dworski w Garbowie, z lat 40. XIX w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.
- cmentarz ewangelicki w Żabinie, z pocz. XX w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- kościół ewangelicki, ob. stodoła w Żabinie, z 1800 r., wpisany do Rejestru Zabytków,
- dom (chałupa) nr 47 w Żabinie, z XVIII w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- zespół dworsko-parkowo-folwarczny w Żabinie, z lat 1900-1901, ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- obora i spichlerz w Żabinie, z 1936 r., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- cmentarz ewangelicki w Żabinie, poł. XIX w., ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

Zabytki są integralną częścią historii i kultury regionu. Ich zachowanie pomaga budować tożsamość lokalną i promować dziedzictwo kulturowe, co może stanowić źródło dumy dla mieszkańców i wzmacniać proces rewitalizacji. Występowanie obiektów zabytkowych stanowi również fundament rozwoju danego obszaru w zakresie rozwoju turystyki historycznej. Ponadto, cenne zespoły zabytkowe pomagają budować tożsamość kulturową, stanowiąc podstawę do nauki historii, architektury i kultury. Odnowa takich miejsc ożywia, przyciągając inwestorów, a także podkreśla unikalny charakter i estetykę danego miejsca. Zachowanie

zabytków jest kluczowe dla rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego, a także sprzyja tworzeniu zrównoważonych, atrakcyjnych i pełnych życia społeczności.

## **2. Sposób realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy**

W niniejszym rozdziale przedstawiono powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, Planem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, Strategią Rozwoju Gminy Wierzchowo na lata 2016-2025, Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wierzchowo.

### **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030**

Dokument został przyjęty uchwałą nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r.

Sformułowana w Strategii wizja rozwoju regionu zmierza do uzyskania w perspektywie roku 2030 celów rozwojowych zapewniających wyższą jakość życia mieszkańców regionu, w oparciu o potencjał nowoczesnej gospodarki. Znajduje to wyraz w misji województwa, którą jest: „Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie roku 2030. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem, lub też stanowią jej dopełnienie.

### **I cel strategiczny – Otwarta społeczność**

Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości

#### cele kierunkowe:

- 1.1. Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny
- 1.2. Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu
- 1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

### **II cel strategiczny – Dynamiczna gospodarka**

Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu

cele kierunkowe:

- 2.1. Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje
- 2.2. Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu
- 2.3. Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu

**III cel strategiczny – Sprawny samorząd**

Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych

cele kierunkowe:

- 3.1. Rozwój głównych ośrodków miejskich
- 3.2. Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych
- 3.3. Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury
- 3.4. Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych
- 3.5. Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem

**IV cel strategiczny – Partnerski region**

Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych

cele kierunkowe:

- 4.1. Wzmocnienie pozycji regionu w basenie Morza Bałtyckiego
- 4.2. Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską
- 4.3. Wykorzystanie potencjału makroregiony Polski Zachodniej

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku jest spójna z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo, ponieważ obydwa dokumenty koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców, wspieraniu rozwoju gospodarczego oraz wzmacnianiu kapitału społecznego. Priorytety dotyczące integracji społecznej, zrównoważonego rozwoju przestrzennego oraz efektywnego zarządzania infrastrukturą i usługami publicznymi pokrywają się w obu strategiach, co pozwala na ich wzajemne uzupełnianie się i realizację wspólnych celów rozwojowych w skali zarówno lokalnej, jak i regionalnej.

## **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego**

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 24 czerwca 2020 r. podjął uchwałę nr XVII/214/20 zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

Strategicznym celem polityki przestrzennej województwa zachodniopomorskiego jest zrównoważony rozwój województwa służący efektywnemu wykorzystaniu jego przestrzeni, w celu zwiększenia konkurencyjności, sprawności funkcjonowania, a także wzrostowi jakości życia mieszkańców oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. Rozwój opierać się ma o terytorialnie zróżnicowane potencjały rozwojowe i przełamywanie zdiagnozowanych barier. Istotne jest podnoszenie konkurencyjności największych ośrodków miejskich w skali kraju i Regionu Morza Bałtyckiego, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów peryferyjnych, leżących poza oddziaływaniem dużych miast. W tym celu konieczne jest zarówno podnoszenie poziomu rozwoju największych miast i ich obszarów funkcjonalnych, jak również wsparcie i integracja istniejących potencjałów na obszarach peryferyjnych.

Cele określone w PZPW:

- Cel I. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa,
- Cel II. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego,
- Cel III. Rozwój potencjału ludnościowego,
- Cel IV. Przekształcenia sieci osadniczej,
- Cel V. Ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego,
- Cel VI. Rozwój infrastruktury społecznej,
- Cel VII. Wzrost i rozwój gospodarczy,
- Cel VIII. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej oraz sprawności systemu transportowego,
- Cel IX. Rozbudowa infrastruktury technicznej, poprawa gospodarki wodno-ściekowej, rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii i zwiększenie dostępności cyfrowej,,
- Cel X. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo jest spójny z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, ponieważ oba dokumenty dążą do zrównoważonego rozwoju przestrzennego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego. Plan wojewódzki kładzie nacisk na integrację obszarów peryferyjnych z większymi ośrodkami miejskimi, rozwój infrastruktury oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i środowiska, co jest zgodne z celami

rewitalizacji gminy, obejmującymi poprawę funkcjonalności przestrzeni, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie lokalnej gospodarki. Dzięki tej zgodności możliwe jest skuteczniejsze wykorzystanie potencjału gminy w ramach szerszej strategii województwa, sprzyjając spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej całego regionu.

### **Strategia Rozwoju Gminy Wierzchowo na lata 2016-2025**

Dokument został przyjęty uchwałą nr XVII/93/2016 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 25 lutego 2016 r.

Misja określona w Strategii brzmi: „Gmina Wierzchowo lokalnym ośrodkiem gospodarczym przemysłu drzewnego i gospodarki rolnej wykorzystująca szanse rozwoju, ukierunkowana na poprawę jakości życia mieszkańców i przedsiębiorców”. Nadrzędnym celem określonym w dokumencie jest „Aktywizacja gospodarcza gminy przy wykorzystaniu i zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego oraz poprawa warunków życia mieszkańców”. Natomiast cele strategiczne to:

1. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i lokalnej mobilności,
3. Rozwój mieszkalnictwa oraz poprawa infrastruktury społecznej,
4. Poprawa jakości infrastruktury technicznej i wzrost wykorzystania energii przyjaznej środowisku.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo jest spójny ze Strategią Rozwoju Gminy Wierzchowo na lata 2016-2025, ponieważ oba dokumenty dążą do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia lokalnej gospodarki w sposób zrównoważony i zgodny z potencjałem regionu. Strategia koncentruje się na aktywizacji gospodarczej, rozwoju infrastruktury oraz poprawie warunków życia, co znajduje odzwierciedlenie w działaniach rewitalizacyjnych ukierunkowanych na odnowę przestrzeni publicznych, wspieranie przedsiębiorczości oraz modernizację infrastruktury technicznej i społecznej. Oba dokumenty uwzględniają także konieczność ochrony środowiska oraz rozwój odnawialnych źródeł energii, co sprzyja długoterminowej trwałości podejmowanych inicjatyw. Dzięki tej spójności możliwe jest skuteczne realizowanie działań rewitalizacyjnych w zgodzie z szerszą strategią rozwoju gminy, przyczyniając się do jej stabilnego i harmonijnego rozwoju.

### **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025**

Dokument został przyjęty uchwałą nr XVI/86/2016 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 28 stycznia 2016 r.

Misją działania pomocy społecznej w gminie Wierzchowo jest podnoszenie jakości życia mieszkańców szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie

samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Pośrednim celem działania pomocy społecznej w gminie Wierzchowo jest budowa sprawnego systemu wspierania jednostek i rodzin, angażującego niezbędne zasoby i kapitały społeczne gminy, zwłaszcza wynikające z aktywności jednostek i organizacji pozarządowych, pozyskującego zewnętrzne środki finansowe, w tym zwłaszcza pochodzące z Unii Europejskiej.

Obszary problemowe i cele strategiczne postawione w celu ich rozwiązania, zidentyfikowane podczas sporządzania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Wierzchowo na lata 2016-2025 to:

#### Obszar I. Rynek pracy

— cel strategiczny: Indywidualne wsparcie dla osób poszukujących pracy,

— cel strategiczny: Wzmocnienie współdziałania na rzecz rynku pracy, gospodarki i edukacji,

#### Obszar II. Ubóstwo

— cel strategiczny: Integracja i reintegracja społeczna oraz zawodowa osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,

— cel strategiczny: Wsparcie rodziny,

#### Obszar III. Uzależnienia

— cel strategiczny: Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych rodziny.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo jest spójny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025, ponieważ oba dokumenty koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców, zwłaszcza tych zagrożonych wykluczeniem społecznym, oraz na budowie systemu wsparcia dla rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Program rewitalizacji poprzez swoje działania w zakresie integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz poprawy infrastruktury publicznej sprzyja realizacji celów strategii społecznej, takich jak walka z ubóstwem, wspieranie rynku pracy czy ograniczanie skutków uzależnień. Oba dokumenty podkreślają także znaczenie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz pozyskiwania zewnętrznych funduszy, co pozwala na skuteczniejsze wdrażanie działań pomocowych i rewitalizacyjnych. Dzięki tej zgodności

możliwe jest kompleksowe podejście do problemów społecznych w gminie, zwiększając skuteczność podejmowanych inicjatyw i wzmacniając lokalną wspólnotę.

### **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wierzchowo**

Dokument został przyjęty uchwałą nr XLVII/276/2022 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 31 sierpnia 2022 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy jest opracowywane w celu określenia ogólnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy, uwzględniając jej specyficzne uwarunkowania przyrodnicze, społeczne, ekonomiczne i kulturowe. Dokument ten stanowi podstawę do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co umożliwi zrównoważony rozwój gminy, koordynację działań inwestycyjnych oraz ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych.

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 uwzględnia w swoich założeniach kierunki rozwoju określone w studium. W związku z powyższym oba dokumenty pozwolą na skuteczną realizację procesu rewitalizacji na obszarze gminy.

### **3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji**

Wizja zawiera opis stanu docelowego obszaru rewitalizacji, osiągniętego w wyniku przeprowadzonych działań, w aspektach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym oraz technicznym. Wizja stanowi podstawę określenia celów i kierunków działań, w ramach których realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Wizja obszaru rewitalizacji po realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji brzmi:

**Obszar rewitalizacji Gminy Wierzchowo to miejsce rozwijające się, łączące nowoczesność z dbałością o środowisko, wysoką jakością życia i aktywną społecznością. Jednostki: Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1 i Wierzchowo Obręb 4 są przestrzenią przyjazną dla mieszkańców. Aktywizacja społeczna mieszkańców jest kluczowym elementem przemian. Organizowane spotkania, warsztaty i wydarzenia integracyjne pozwoliły przełamać bariery pokoleniowe oraz zacieśnić więzi między mieszkańcami. Ponadto wpłynęły na rozwój kompetencji i umożliwiły osobom bezrobotnym zdobycie nowych umiejętności. Równocześnie podniesione zostały kwalifikacje zawodowe mieszkańców.**

**Dzięki programom promującym ekologiczne źródła ciepła oraz redukcję azbestu poprawiła się jakość powietrza i zdrowie mieszkańców. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa przyczyniła się do zmniejszenia liczby przestępstw oraz wypadków drogowych, co wpłynęło na ogólny wzrost poczucia bezpieczeństwa w gminie.**

**Nowe i zmodernizowane przestrzenie rekreacyjne pozwoliły mieszkańcom na aktywne spędzanie czasu i integrację społeczną. Rewitalizacja terenów wokół jeziora oraz rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej sprawiły, że gmina zyska atrakcyjne miejsca do wypoczynku, sportu i wydarzeń kulturalnych. Powstałe przestrzenie sprzyjają rekreacji, edukacji i rozwojowi kulturalnemu oraz odpowiadają na potrzeby różnych grup społecznych i wiekowych.**

**Poprawa infrastruktury drogowej oraz modernizacja przestrzeni publicznych ułatwiła komunikację i dostęp do kluczowych miejsc w gminie z obszaru rewitalizacji.**

**Gmina Wierzchowo po realizacji programu rewitalizacji stała się nowoczesnym, dynamicznym miejscem, oferującym wysoki standard życia, sprzyjającym aktywności mieszkańców i przyciągającym turystów. Dzięki przemyślanym inwestycjom i kompleksowym działaniom społecznym obszar rewitalizacji zyskał nową jakość – stał się otwartą, przyjazną przestrzenią pełną możliwości.**

#### **4. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań**

Sformułowana w rozdziale powyżej wizja stanu obszaru rewitalizacji będzie możliwa do osiągnięcia dzięki realizacji celów oraz odpowiadających im kierunków działań. Głównym zamierzeniem rewitalizacji jest ograniczenie zdiagnozowanych problemów przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału obszaru rewitalizacji, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach celów rewitalizacyjnych określono kierunki działań, jakie należy podjąć, aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Każdemu z celów przypisano zjawiska problemowe, którym odpowiada dany cel oraz jednostki osadnicze w ramach obszaru rewitalizacji, dla których cel ma priorytetowe znaczenie. Ponadto określono mierniki osiągnięcia celu, które powinny być mierzone podczas okresowej oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo oraz po zakończeniu wdrażania Programu.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane w ramach 2 celów:

##### **1. Zwiększenie aktywności zawodowej i integracji mieszkańców oraz podniesienie świadomości ekologicznej poprzez edukację i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Realizacja celu polega na wdrożeniu kompleksowych działań mających na celu aktywizację zawodową i integrację mieszkańców Gminy Wierzchowo oraz podniesienie ich świadomości ekologicznej. W ramach projektu organizowane będą spotkania dla osób bezrobotnych dotyczące form wsparcia, warsztaty integracyjne dla dzieci i seniorów, a także zajęcia

rozwijające kompetencje, takie jak warsztaty kulinarne, rękodzielnicze czy lekcje języka angielskiego. Dodatkowo przewidziano szkolenia zwiększające kwalifikacje zawodowe, doradztwo w zakresie przedsiębiorczości, a także wsparcie psychologiczne w celu minimalizacji barier społecznych. W obszarze edukacji ekologicznej mieszkańcy będą uczestniczyć w działaniach promujących ekologiczne źródła ciepła oraz redukcję szkodliwych materiałów budowlanych, a także w warsztatach dotyczących bezpieczeństwa publicznego. Realizacja tych działań ma na celu ograniczenie bezrobocia, wzmocnienie więzi społecznych oraz poprawę jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

## **2. Zwiększenie komfortu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozwój infrastruktury.**

Realizacja celu polega na poprawie komfortu życia mieszkańców Gminy Wierzchowo poprzez modernizację i rozwój infrastruktury, co obejmuje zarówno przestrzenie rekreacyjne, sportowe, jak i miejsca integracji społecznej. W ramach działań przewidziano zagospodarowanie plaży nad jeziorem Dramienko, obejmujące budowę boiska do piłki plażowej, wiaty, grilla, drogi dojazdowej i parkingu, co zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu. Ponadto planowana jest modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym rozbudowa boiska wielofunkcyjnego, budowa ścieżki edukacyjno-ekologicznej, doposażenie pracowni artystycznych, rozbudowa zaplecza sportowego, wymiana oświetlenia na ekologiczne, budowa parkingu i alejek oraz dobudowa biblioteki, co stworzy warunki do aktywnego spędzania czasu. W miejscowościach Garbowo i Żabin powstaną nowe miejsca spotkań dla mieszkańców – wiaty i plac zabaw oraz świetlica wiejska z infrastrukturą sportową. Wszystkie działania mają na celu zwiększenie jakości życia poprzez zapewnienie przestrzeni sprzyjających integracji, rekreacji i rozwojowi lokalnej społeczności, przy jednoczesnym dostosowaniu infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi wymaganiami.

Tabela 26. Cele rewitalizacji

Cel	Kierunek działania	Zdiagnozowany problem, któremu odpowiada cel	Jednostka osadnicza w obszarze rewitalizacji, dla której cel ma priorytetowe znaczenie	Mierniki osiągnięcia
Zwiększenie aktywności zawodowej i integracji mieszkańców oraz podniesienie świadomości ekologicznej poprzez edukację i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Ożywienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób ze szczególnymi potrzebami	Spadek liczby ludności, Starzenie się społeczeństwa	Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1, Wierzchowo Obręb 4	Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze, Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze
	Zwiększenie dostępności warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców	Bezrobocie, Ubóstwo, Edukacja, Niski stopień przedsiębiorczości	Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 4	Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze, Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze, Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze, Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze
	Organizacja warsztatów edukacyjnych zakresie	Zagrożenie przestępczością,	Żabin, Wierzchowo Obręb 1,	Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze,

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Cel	Kierunek działania	Zdiagnozowany problem, któremu odpowiada cel	Jednostka osadnicza w obszarze rewitalizacji, dla której cel ma priorytetowe znaczenie	Mierniki osiągnięcia
	bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony środowiska	Przekroczenie standardów jakości powietrza, Zanieczyszczenie środowiska azbestowymi	Wierzchowo Obręb 4	<p>Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze,</p> <p>Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze</p>
Zwiększenie komfortu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozwój infrastruktury	Stworzenie miejsc zebrań społeczności lokalnej oraz obiektów rekreacji i aktywizacji	Dostęp do budynków użyteczności publicznej, Brak przystosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami	Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1, Wierzchowo Obręb 4	<p>Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie,</p> <p>Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze</p>

Źródło: Opracowanie własne

## **5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne**

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne podejmowane będą bezpośrednio w celu eliminacji lub ograniczenia niepożądanych zjawisk zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Działania mogą być realizowane przez Gminę Wierzchowo, ale także przez innych interesariuszy procesu rewitalizacji, niezależnie lub w porozumieniu z Gminą Wierzchowo.

W ramach planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono działania, które będą realizowane głównie przez Gminę Wierzchowo lub jej jednostki organizacyjne.

### **5.1 Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji na terenie gminy Wierzchowo zostały przedstawione w tabeli poniżej. Inwestycje zostały określone w celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów.

Szczegółowe powiązania i komplementarność pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami omówiono w rozdziale 6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 27. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>Cel rewitalizacji: Zwiększenie aktywności zawodowej i integracji mieszkańców oraz podniesienie świadomości ekologicznej poprzez edukację i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</b>								
<b>Kierunek działania: Ożywienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób ze szczególnymi potrzebami</b>								
1. Aktywizacja społeczności lokalnej	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	W ramach projektu planuje się organizację spotkań z osobami bezrobotnymi na temat dostępnych form wsparcia, spotkań integracyjnych dla dzieci i seniorów, warsztaty kulinarne dla rodzin i dzieci, warsztaty rękodzielnicze, lekcje języka angielskiego. Celem projektu jest aktywizacja społeczna osób objętych wszelkimi problemami społecznymi. Przeprowadzane zajęcia będą miały na celu przełamywanie barier pokoleniowych.	<u>Podobszary:</u> Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1, Wierzchowo Obręb 4	50 000,00	<b>Rezultaty:</b> Ograniczenie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji poprzez działania w sferze społecznej <b>Wskaźniki:</b> Liczba osób biorących udział w zajęciach, Liczba zorganizowanych wydarzeń <b>Sposób oceny:</b> Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo	Działania w swoim zamierzeniu skierowane są do osób ze szczególnymi potrzebami, Przygotowanie materiałów edukacyjnych dla osób ze szczególnymi problemami, Organizacja działań w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	2025-2031	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami, Brak chętnych do uczestnictwa w zajęciach
<b>Kierunek działania: Zwiększenie dostępności warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców</b>								
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	Zadanie ma na celu wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji w zdobywaniu umiejętności niezbędnych do	<u>Podobszary:</u> Garbowo, Żabin,	50 000,00	<b>Rezultaty:</b> Zmniejszenie poziomu bezrobocia, Wzrost przedsiębiorczości,	Działania w swoim zamierzeniu skierowane są do osób ze	2025-2031	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami,

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		<p>aktywnego uczestnictwa w rynku pracy. W ramach działań realizowane będą warsztaty z zakresu komunikacji i integracji, które pozwolą uczestnikom na rozwinięcie kompetencji społecznych i zwiększenie pewności siebie. Planowane jest również doradztwo dotyczące zakładania własnej działalności gospodarczej, aby zachęcić do przedsiębiorczości i samodzielnego kreowania ścieżki zawodowej. Dodatkowo organizowane będą szkolenia z pisania CV i autoprezentacji, a także warsztaty z aktywnego poszukiwania pracy, które ułatwią uczestnikom skuteczne aplikowanie na oferty zatrudnienia. Uzupełnieniem działań będzie spotkanie z psychologiem, podczas którego mieszkańcy otrzymają wsparcie w radzeniu sobie ze stresem, co pomoże im w pokonywaniu barier i wyzwań związanych z</p>	Wierzchowo Obręb 4		<p>Podniesienie kompetencji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p><b>Wskaźniki:</b> Liczba osób bezrobotnych, Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych</p> <p><b>Sposób oceny:</b> Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo</p>	<p>szczególnymi potrzebami, Przygotowanie materiałów edukacyjnych dla osób ze szczególnymi problemami, Organizacja działań w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami</p>		Brak chętnych do uczestnictwa w zajęciach

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		aktywizacją zawodową. Ostatecznym celem zadania jest minimalizacja ubóstwa i bezrobocia oraz rozwój przedsiębiorczości, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia lokalnej gospodarki.						
<b>Kierunek działania: Organizacja warsztatów edukacyjnych zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony środowiska</b>								
3. Organizacja zajęć edukacyjnych w celu poszerzenia wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizacji	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	Zadanie ma na celu zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa. W obszarze ekologii działania będą skupiać się na ograniczeniu liczby budynków ogrzewanych węglem poprzez promowanie ekologicznych źródeł ciepła oraz na redukcji ilości nieunieszkodliwionych wyrobów azbestowych. W zakresie bezpieczeństwa mieszkańcy zostaną edukowani w kwestii zapobiegania przestępczości i reagowania na zagrożenia, co ma przyczynić się do	<u>Podobszary:</u> Żabin, Wierzchowo Obręb 1, Wierzchowo Obręb 4	50 000,00	<b>Rezultaty:</b> Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa lokalnej społeczności <b>Wskaźniki:</b> Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych, Liczba wymienionych źródeł ciepła, Waga unieszkodliwionych	Przygotowanie materiałów edukacyjnych dla osób ze szczególnymi problemami, Organizacja działań w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	2025-2031	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami, Brak chętnych do uczestnictwa w zajęciach

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		zmniejszenia liczby przestępstw. Dodatkowo poruszone zostaną zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa drogowego. Realizacja tych działań poprawi jakość życia mieszkańców i zwiększy ich poczucie bezpieczeństwa.			wyrobów azbestowych, Liczba popełnionych przestępstw <b>Sposób oceny:</b> Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo			
<b>Cel: Zwiększenie komfortu życia mieszkańców dzięki budowie nowej i modernizacji istniejącej infrastruktury</b>								
<b>Kierunek działania: Stworzenie miejsc zebrań społeczności lokalnej oraz obiektów rekreacji i aktywizacji</b>								
4. Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Dramienko	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	Obecny stan istniejącej infrastruktury ogranicza lub w mniejszym stopniu umożliwia korzystanie z tego miejsca, zmniejsza to atrakcyjność obszaru pod względem turystycznym, zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych turystów. W miejscu tym znajdowała się infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa, która uległa degradacji. Projekt zmierza do odbudowy walorów tego miejsca, a także stworzenia nowych miejsc pracy w obszarze rewitalizacji. Celem projektu jest	<u>Podobszar:</u> Żabin (dz. nr 31/40, 31/39)	330 000,00	<b>Rezultaty:</b> Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, Rozwój turystyczny gminy <b>Wskaźniki:</b> Ilość powstałych obiektów, Liczba osób korzystających z inwestycji, Liczba nowych miejsc pracy <b>Sposób oceny:</b> Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo	Uniwersalne projektowanie	2025-2031	Zakłócenia w życiu codziennym spowodowane pracami budowlano-remontowymi

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		odbudowa zniszczonej infrastruktury oraz budowa: boiska do piłki plażowej, miejsca do grillowania, drogi dojazdowej, parkingu.						
5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej w Wierzchowie	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	Istniejąca infrastruktura nie pozwala na kreatywne spędzanie wolnego czasu. Zwiększy to atrakcyjność Gminy pod względem sportowo-rekreacyjnym zarówno dla mieszkańców, jak i osób z zewnątrz. Celem niniejszej inwestycji jest poprawa jakości życia mieszkańców zapewniona poprzez: modernizację boiska wielofunkcyjnego, budowę ścieżki ekologicznej, rozbudowę zaplecza sportowego, doposażenie pracowni artystycznych, wymianę oświetlenia na terenie parku na ekologiczne, budowę parkingu, budowę alejek oraz dobudowę pomieszczenia na bibliotekę.	<u>Podobszar:</u> Wierzchowo Obręb 1 (dz. nr 637/1, 587/2, 596/2, 588/7)	4 000 000,00	<b>Rezultaty:</b> Zwiększenie atrakcyjności przestrzennej obszaru, <b>Wskaźniki:</b> Liczba osób korzystających z odnowionej infrastruktury, Liczba wybudowanych obiektów, Liczba obiektów poddanych modernizacji <b>Sposób oceny:</b> Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo	Uniwersalne projektowanie	2025-2031	Zakłócenia w życiu codziennym spowodowane pracami budowlano-remontowymi
6. Stworzenie miejsca integracji Garbowa	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	Przedsięwzięcie będzie polegało na budowie wiaty i placu zabaw. Miejscowość Garbowa	<u>Podobszar:</u> Garbowa (dz. nr 9/8)	90 000,00	<b>Rezultaty:</b> Stworzenie miejsca spotkań i zebrań w	Uniwersalne projektowanie	2028-2029	Zakłócenia w życiu codziennym spowodowane

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		jako jedna z nielicznych w gminie, nie posiada miejsca, gdzie mogliby się spotykać mieszkańcy sołectwa. Spotkania, zebrania wiejskie, konsultacje prowadzone są na świeżym powietrzu, przez co są ściśle zależne od warunków pogodowych. Dzięki budowie wiaty i placu zabaw powstanie baza do animacji różnorodnych działań na rzecz mieszkańców.			<p>miejsowości Garbowo</p> <p><b>Wskaźniki:</b></p> <p>Liczba wybudowanych wiat,</p> <p>Liczba wybudowanych placów zabaw</p> <p><b>Sposób oceny:</b></p> <p>Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo</p>			pracami budowlanymi
7. Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinie wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	Przedsięwzięcie będzie polegało na budowie nowego obiektu użyteczności publicznej dostosowanego dla osób z niepełnosprawnościami, wraz z jego wyposażeniem oraz budową infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, tj. siłowni oraz boiska do gier zespołowych. Miejscowość Żabin jako jedna z nielicznych nie posiada budynku użyteczności publicznej, który pełni funkcję miejsca spotkań i integracji mieszkańców, a jest to trzecia (pod względem liczby mieszkańców)	<u>Podobszar:</u> Żabin (dz. nr 47)	1 300 000,00	<p><b>Rezultaty:</b></p> <p>Stworzenie miejsca spotkań i zebrań w miejscowości Żabin</p> <p><b>Wskaźniki:</b></p> <p>Liczba wybudowanych świetlic,</p> <p>Liczba wybudowanych boisk,</p> <p>Liczba wybudowanych siłowni</p> <p><b>Sposób oceny:</b></p> <p>Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo</p>	Uniwersalne projektowanie	2028-2029	Zakłócenia w życiu codziennym spowodowane pracami budowlanymi

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		największa miejscowość w gminie. Dzięki budowie świetlicy i zaplecza wokół niej powstanie baza do różnorodnych działań na rzecz mieszkańców.						

Źródło: Opracowanie własne

Zaplanowane działania: zagospodarowanie plaży nad jeziorem Dramienko, stworzenie miejsca integracji w Garbowie oraz budowa świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem będą realizowane w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Mimo że działki przeznaczone pod te inwestycje nie mogły zostać formalnie włączone do obszaru rewitalizacji ze względu na ich obecny niezagospodarowany charakter, to ich rola w procesie odnowy społecznej i przestrzennej jest kluczowa.

Wszystkie te miejsca będą pełniły istotne funkcje integracyjne, stanowiąc centra aktywności społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców Żabina i Garbowa. Plaża nad jeziorem Dramienko stanie się nie tylko atrakcyjną przestrzenią wypoczynkową, ale także miejscem spotkań i wydarzeń społecznych, które wpisują się w cele rewitalizacji. Umożliwi organizację działań integracyjnych, takich jak festyny, warsztaty plenerowe czy zajęcia rekreacyjne, które przyczynią się do budowania więzi społecznych oraz zwiększenia atrakcyjności miejscowości.

Podobnie, stworzenie miejsca integracji w Garbowie odpowie na potrzeby lokalnej społeczności, dostarczając przestrzeni do spotkań i wspólnego spędzania czasu. Jego lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji sprawi, że stanie się ono naturalnym przedłużeniem działań społecznych realizowanych w ramach GPR, umożliwiając mieszkańcom aktywny udział w życiu lokalnym.

Z kolei budowa świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną w Żabinie stworzy nową jakość przestrzeni publicznej, która będzie miejscem organizacji zajęć edukacyjnych, warsztatów oraz inicjatyw lokalnych. Zapewni przestrzeń do integracji międzypokoleniowej, wzmocni aktywność społeczną i przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Bliskość tego obiektu do obszaru rewitalizacji sprawi, że osoby korzystające z działań społecznych zaplanowanych w GPR będą miały dostęp do nowoczesnej infrastruktury, która pozwoli na ich skuteczniejszą realizację.

Mimo że formalnie wskazane tereny nie zostały objęte granicami obszaru rewitalizacji, to ich funkcjonalny związek z działaniami rewitalizacyjnymi jest niezaprzeczalny. Ich zagospodarowanie stworzy komplementarne przestrzenie, które uzupełnią procesy rewitalizacyjne, zwiększając ich skuteczność oraz wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców Żabina i Garbowa.

## **5.2 Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031, poza podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, planowane jest także działanie, które wzmocni efekty procesu rewitalizacji. Planowanym zadaniem jest:

- U.1. Przebudowa, rozbudowa oraz remont dróg na terenie gminy Wierzchowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Tabela 28. Planowane uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne

<b>Nazwa</b>	<b>Przebudowa, rozbudowa oraz remont dróg na terenie gminy Wierzchowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą</b>
<b>Miejsce realizacji</b>	Żabin – dz. nr 178 oraz dz. nr. 170, 127/5, 164, 165/8 i 165/6, Garbowo – dz. 18/1 i 166, Wierzchowo Obręb 1 (ul. Leśna – dz. nr 739), ul. Parkowa – dz. nr 741), Wierzchowo Obręb 4 (ul. Wojska Polskiego – 612/3, 616 oraz 612/4, ul. 3 Marca – dz. nr 641 i 660/1)
<b>Termin realizacji</b>	2025-2031
<b>Szacowany koszt [zł]</b>	8 720 230,00 zł
<b>Podmiot realizujący</b>	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne, Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim
<b>Opis działań</b>	<p>W ramach działania przewiduje się:</p> <p><b>1. Remont/przebudowę drogi gminnej w Żabinie</b> Przebudowa polegać będzie na wyrównaniu podłoża, wykonaniu konstrukcji podbudowy zasadniczej z mieszanki zasadniczej z kruszywa. Istniejąca droga posiada nawierzchnię nieutwardzoną. Jest ona porośnięta samosiejami i utrudnia dojazd do działek. Zły stan techniczny drogi utrudnia ruch samochodów osobowych, co obniża komfort życia mieszkańców wzdłuż ulicy. Obecnie drogą mogą przejechać tylko rowery. Droga gminna łączy dwie miejscowości pomiędzy jeziorami. Przebudowana zostanie droga o długości 300 m.</p> <p><b>2. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Garbowo</b> Przebudowa drogi gminnej będzie polegała na wykonaniu nowej konstrukcji nawierzchni na odcinkach istniejącej nawierzchni drogi gruntowej oraz wykonanie jej do szerokości 4,5 m na działce nr 18/1 i do 4,0 m na działce nr 166. Łączna długość drogi to około 639 m. Dla usprawnienia ruchu na odcinku drogi nr 18/1 o długości około 529 m i możliwości wyminięcia się pojazdów planuje się mijankę o długości 30 m poprzez poszerzenie drogi o 3,0 m do łącznej szerokości 7,5 m. Planuje się wykonanie pochyleń poprzecznych i podłużnych na pobocza wykonane z mieszanki kruszyw łamanych. Istniejąca wąska nawierzchnia zmusza kierowców przy wymijaniu do zjechania na pobocze trawiaste, co powoduje powstawanie licznych zapadnięć, w których gromadzi się woda opadowa i roztopowa, a drogą tą poruszają się nie tylko pojazdy osobowe, lecz także sprzęt rolniczy na pola uprawne. Przedmiotowa inwestycja przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz poprawy estetyki w miejscowości Garbowo oraz lokalnego krajobrazu. Pochylenia poprzeczne i podłużne zapewnią sprawny odpływ wód deszczowych na pobocza. Przebudowana zostanie droga o długości 639 m (na działce nr 166 – 110 m, na działce nr 18/1 – 539 m).</p> <p><b>3. Przebudowa/remont drogi gminnej w miejscowości Żabin</b> Istniejąca droga posiada nawierzchnię nieutwardzoną. Przebudowa polegać będzie na wyrównaniu podłoża, wykonaniu konstrukcji podbudowy zasadniczej z mieszanki zasadniczej z kruszywa i wykonaniu warstwy bitumicznej jezdni. Zły stan techniczny drogi utrudnia ruch samochodów osobowych, co obniża znacznie komfort życia mieszkańców wzdłuż ulicy. Remont dróg gminnych przewiduje się na odcinkach o łącznej długości 300 m oraz remont dróg powiatowych o łącznej długości 250 m.</p> <p><b>4. Przebudowa/remont drogi ul. Leśna w miejscowości Wierzchowo</b> Głównym etapem procesu są prace remontowe, które mają na celu przywrócenie odpowiednich właściwości użytkowych nawierzchni. Projektowana inwestycja polega na wykonaniu nawierzchni bitumicznej wraz z poboczami na podbudowie z kruszywa. Powyższe zamierzenie</p>

	<p>inwestycyjne zwiększy przydatność eksploatacyjną drogi. Zły stan techniczny drogi utrudnia ruch samochodów osobowych, co obniża znacznie komfort życia mieszkańców wzdłuż ulicy. Remontowi zostanie poddana droga o długości 200 m.</p> <p><b>5. Przebudowa drogi ul. Parkowa w miejscowości Wierzchowo wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej</b></p> <p>Głównym etapem procesu są prace remontowe, które mają na celu przywrócenie odpowiednich właściwości użytkowych nawierzchni wraz z budową kanalizacji sanitarnej. Istniejąca droga posiada nawierzchnię nieutwardzoną. Projektowana inwestycja polega na wykonaniu nawierzchni bitumicznej wraz z poboczami na podbudowie z kruszywa. Powyższe zamierzenie inwestycyjne zwiększy przydatność eksploatacyjną drogi. Zły stan techniczny drogi utrudnia ruch samochodów osobowych, co obniża znacznie komfort życia mieszkańców wzdłuż ulicy. Budowa kanalizacji sanitarnej prowadzona będzie z uwagi na zapotrzebowanie odebrania nieczystości ciekłych z nieruchomości położonych na działce nr 741. Przebudowa drogi obejmuje odcinek o długości 450 m, natomiast długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej to 330 m.</p> <p><b>6. Remont drogi wraz z odwonieniem oraz budowa chodnika na ulicy Wojska Polskiego z uwzględnieniem zagospodarowania placu rekreacyjnego integrującego społeczność</b></p> <p>Głównym etapem procesu są prace remontowe, które mają na celu przywrócenie odpowiednich właściwości użytkowych nawierzchni asfaltowej. Prace polegać będą na usunięciu zużytej warstwy asfaltowej, wyrównaniu podłoża i nałożeniu nowej warstwy asfaltowej, budowie chodników i kanalizacji deszczowej. Oprócz tego, ze względu na sąsiedztwo terenu planuje się zagospodarowanie placu rekreacyjnego poprzez budowę wiaty, grilla, placu zabaw. Obecność wód opadowych na powierzchni jezdni w trakcie oraz po opadach jest niepożądana z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego. Celem odwodnienia jest jak najszybsze odprowadzenie wody z obszaru drogi, wymaga to wybudowania kanalizacji deszczowej. Zły stan techniczny drogi utrudnia ruch samochodów osobowych, sprzętu rolniczego i pojazdów wielkogabarytowych, co obniża znacznie komfort życia mieszkańców wzdłuż ulicy. Brak chodników, duże natężenie ruchu pojazdów leśnych wielkogabarytowych, zagraża bezpieczeństwu mieszkańców, a przede wszystkim dzieciom idącym do szkoły, szczególnie w okresie jesienno-zimowym. Obok drogi znajduje się plac rekreacyjny, który pełni funkcję spotkań mieszkańców. Wymaga on racjonalnego zagospodarowania poprzez budowę wiaty, grilla, placu zabaw. Umożliwi to mieszkańcom atrakcyjniejsze spędzanie wolnego czasu i organizację różnego rodzaju spotkań integracyjnych. Przedsięwzięcie obejmuje remont drogi na długości 800 m, budowę chodników również o długości 800 m, budowę kanalizacji deszczowej o długości 320 m, budowę wiaty, grilla oraz placu zabaw.</p> <p><b>7. Przebudowa/remont ulicy 3 Marca w miejscowości Wierzchowo</b></p> <p>Istniejąca droga posiada nawierzchnię nieutwardzoną. Przebudowa polegać będzie na wyrównaniu podłoża, wykonaniu konstrukcji podbudowy zasadniczej z mieszanki zasadniczej z kruszywa i wykonaniu warstwy bitumicznej jezdni. Zły stan techniczny drogi utrudnia ruch samochodów osobowych, co znacznie obniża komfort życia mieszkańców wzdłuż ulicy. Przedsięwzięcie obejmuje remont drogi o długości 620 m.</p>
<p><b>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny</b></p>	<p><b>Rezultaty:</b>                  Poprawa jakości życia mieszkańców,                  Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.</p> <p><b>Wskaźniki:</b></p>

	<p>Długość przebudowanych dróg, Długość wyremontowanych dróg, Długość rozbudowanych dróg, Długość wybudowanych chodników, Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, Długość wybudowanej sieci deszczowej, Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury towarzyszącej.</p> <p><b>Sposób oceny:</b> Protokół odbioru</p>
<b>Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR</b>	<p><b>Cel rewitalizacji:</b> Zwiększenie komfortu życia mieszkańców dzięki budowie nowej i modernizacji istniejącej infrastruktury</p> <p><b>Kierunek działania:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zagospodarowanie przestrzeni zaspokajającej potrzeby mieszkańców</li> <li>• Stworzenie miejsc zebrań społeczności lokalnej oraz obiektów rekreacji i aktywizacji</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne

## 6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane tak, aby realizować cele oraz kierunki działań rewitalizacyjnych i przyczynić się do osiągnięcia założonej wizji. Przedsięwzięcia zawarte w niniejszym Programie zaplanowane zostały z uwzględnieniem wzajemnych powiązań. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych, które są niezbędne do przeprowadzenia procesu rewitalizacji, gdyż obecna infrastruktura i jej stan nie są w stanie posłużyć jako miejsce organizacji działań społecznych. Przedsięwzięcia dotyczące sfery społecznej, tj. przedsięwzięcia nr 1, 2 i 3 są priorytetowe, ponieważ to one w głównej mierze rozwiązują problemy społeczne zidentyfikowane podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W tabeli poniżej przedstawiono przedsięwzięcia rewitalizacyjne w podziale na cele i kierunki działań, które będą w sposób bezpośredni realizować.

**Tabela 29. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów	Strefa oddziaływania projektu
Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny		
1. Aktywizacja społeczności lokalnej	<p>4. Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Dramienko</p> <p>5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej w Wierzchowie</p> <p>6. Stworzenie miejsca integracji Garbowa</p> <p>7. Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinie wraz</p>	<p>Projekt społeczny „Aktywizacja społeczności lokalnej” jest powiązany z projektami infrastrukturalnymi. Zaplanowane działania w ramach aktywizacji będą odbywały się w obrębie infrastruktury powstałej/zmodernizowanej w ramach niniejszego Programu. Są one niezbędnym elementem w celu komfortowego i bezpiecznego przeprowadzenia zaplanowanych działań. W związku z tym, iż jeden z projektów infrastrukturalnych dotyczy zagospodarowania przestrzeni, aktywizacja będzie mogła się także odbywać na świeżym powietrzu.</p>	<p>Społeczna, Przestrzenno-funkcjonalna, Techniczna</p>

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów	Strefa oddziaływania projektu
Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny		
	z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem U.1. Przebudowa, rozbudowa oraz remont dróg na terenie gminy Wierzchowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Dodatkowo, istotna jest realizacja przedsięwzięcia uzupełniającego, gdyż istniejąca infrastruktura drogowa nie jest w stanie zapewnić bezpiecznego transportu mieszkańców obszaru rewitalizacji na zorganizowane zajęcia.	
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych	5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej w Wierzchowie 6. Stworzenie miejsca integracji Garbowa 7. Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinie wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem U.1. Przebudowa, rozbudowa oraz remont dróg na terenie gminy Wierzchowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Projekt społeczny „Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych” jest powiązany z projektami infrastrukturalnymi. Zaplanowane działania w ramach aktywizacji będą odbywały się w obrębie infrastruktury powstałej/zmodernizowanej w ramach niniejszego Programu. Są one niezbędnym elementem w celu komfortowego i bezpiecznego przeprowadzenia zaplanowanych działań. Dodatkowo, istotna jest realizacja przedsięwzięcia uzupełniającego, gdyż istniejąca infrastruktura drogowa nie jest w stanie zapewnić bezpiecznego transportu mieszkańców obszaru rewitalizacji na zorganizowane zajęcia.	Społeczna, Gospodarcza, Przestrzenno-funkcjonalna, Techniczna
3. Organizacja zajęć edukacyjnych w celu poszerzenia wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizacji	5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej w Wierzchowie 7. Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinie wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem U.1. Przebudowa, rozbudowa oraz remont dróg na terenie gminy Wierzchowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Projekt społeczny „Organizacja zajęć edukacyjnych w celu poszerzenia wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizacji” jest powiązany z projektami infrastrukturalnymi. Zaplanowane działania w ramach aktywizacji będą odbywały się w obrębie infrastruktury powstałej/zmodernizowanej w ramach niniejszego Programu. Są one niezbędnym elementem w celu komfortowego i bezpiecznego przeprowadzenia zaplanowanych działań. Dodatkowo, istotna jest realizacja przedsięwzięcia uzupełniającego, gdyż istniejąca infrastruktura drogowa nie jest w stanie zapewnić bezpiecznego transportu mieszkańców obszaru rewitalizacji na zorganizowane zajęcia.	Społeczna, Środowiskowa, Przestrzenno-funkcjonalna, Techniczna

Źródło: Opracowanie własne

Projekty rewitalizacyjne uzupełniają się wzajemnie pod względem przestrzennym. W ramach obszaru rewitalizacji realizowane będą projekty infrastrukturalne, które będą obejmować również działania społeczne. Celem rewitalizacji jest poprawa dostępności przestrzeni publicznych, co sprawi, że staną się one bardziej atrakcyjne. Będą one miejscem spotkań nie tylko dla mieszkańców terenów rewitalizowanych, którzy są zagrożeni wykluczeniem społecznym, ale także dla osób z pozostałych części gminy, które nie zostaną objęte procesem rewitalizacji. Dzięki temu lokalna społeczność będzie mogła się naprawdę zintegrować.

Projekty społeczne skoncentrowane na grupach narażonych na wykluczenie społeczne pomogą ożywić życie społeczne w zdegradowanych obszarach oraz zmniejszyć liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Organizacja warsztatów, szkoleń, kursów i zajęć

edukacyjnych zwiększy szanse bezrobotnych i biernych zawodowo osób na zdobycie pracy, co w efekcie przyczyni się do obniżenia stopy bezrobocia na obszarze rewitalizacji. Te pozytywne zmiany będą miały wpływ na całą gminę, ponieważ poprawa warunków materialnych grup zagrożonych wykluczeniem zmniejszy liczbę osób korzystających z pomocy społecznej i ograniczy występowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Każde z przedsięwzięć wpłynie na realizację innego celu, ale należy podkreślić, że pośrednio efekty wpłyną na osiągnięcie więcej niż jednego celu. Przedsięwzięcia infrastrukturalne w ramach celu: „Zwiększenie aktywności zawodowej i integracji mieszkańców oraz podniesienie świadomości ekologicznej poprzez edukację i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” są niezbędne do zorganizowania działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej, a także stworzenia zróżnicowanej oferty społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, zatem wpłyną na realizację celu: „Zwiększenie komfortu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozwój infrastruktury”.

### **Komplementarność przestrzenna**

Zaplanowane do realizacji projekty w Gminnym Programie Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 wzajemnie się dopełniają pod względem przestrzennym, nie powodując przenoszenia problemów na inne tereny. Ponadto, w wyniku ciągłej analizy następstw do podejmowania decyzji dla polityki przestrzennej gminy okresowo, realizacja założeń Programu nie prowadzi do niepożądanych efektów. Zaplanowany uzupełniający projekt rewitalizacyjny spowoduje wzmocnienie efektów osiągniętych w wyniku realizacji głównych projektów rewitalizacyjnych i tym samym spowodują tzw. efekt synergii. Należy zauważyć, że realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

Komplementarność przestrzenna w niniejszym GRP polega na realizacji zarówno działań miękkich, jak i infrastrukturalnych na tych samych podobszarach – np. na terenach, na których zidentyfikowano problem bezrobocia, planowane są działania mające na celu modernizację lub budowę budynków, które posłużą jako miejsca prowadzenia warsztatów w zakresie zdobywania odpowiednich kwalifikacji. Taka strategia pozwala na równoczesne wsparcie rozwoju umiejętności mieszkańców oraz poprawę infrastruktury, co przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności i funkcjonalności tych obszarów, a także do skuteczniejszego rozwiązywania problemów zarówno społecznych, jak i zidentyfikowanych na innych płaszczyznach.

### **Komplementarność problemowa**

W Gminnym Programie Rewitalizacji zaplanowano realizację projektów dopełniających się wzajemnie tematycznie, które są odpowiedzią na zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji

problemy. Celują one w ograniczenie negatywnego rezultatu, ale także w przyczynę zjawisk kryzysowych, by zapobiegać ich powielaniu i utrwalaniu.

Komplementarność problemowa w niniejszym GPR opiera się na spójności tematycznej zarówno działań miękkich, jak i zadań infrastrukturalnych. Działania miękkie zostały zaplanowane w taki sposób, aby w jak największym stopniu zminimalizować występowanie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji, koncentrując się na zapobieganiu wykluczeniu społecznemu z powodu wieku, ubóstwa, niepełnosprawności lub bezrobocia. Wszystkie zaplanowane działania, zarówno miękkie, jak i infrastrukturalne, mają na celu wsparcie społeczności zmagającej się z tymi problemami. Istotnym elementem jest również edukacja w zakresie bezpieczeństwa społecznego oraz ochrony środowiska. Wszystkie działania miękkie zaplanowane w ramach niniejszego GPR są uzupełnione przez konkretne zadania infrastrukturalne, co zapewnia kompleksowe podjęcie do rozwiązywania problemów społeczno-ekonomicznych i technicznych na danym obszarze.

### **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna**

Struktura i system zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji, pozwala na efektywne współdziałanie ze sobą różnych instytucji, co wpływa na skuteczniejsze rozwiązywanie występujących na tym terenie negatywnych zjawisk i zagrożeń.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opierać się będzie na:

- efektywnym systemie zarządzania rewitalizacją (w oparciu o system terytorialny),
- spójności działań proceduralnych (monitorowanie, czy proceduralność działań nie wpływa na ich skuteczność),
- wypracowaniu trwałych standardów.

Osobami odpowiedzialnymi za monitorowanie oraz koordynowanie działań określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji, a także za sprawozdawczość i ocenę, będą pracownicy Urzędu Gminy Wierzchowo oraz jednostki organizacyjne gminy, posiadające wiedzę i doświadczenie w zakresie zagadnień istotnych z punktu widzenia rewitalizacji. Poszczególne zadania będą wykonywane przez pracowników Urzędu Gminy zgodnie z ich kompetencjami i zakresem obowiązków. Ponadto utworzony zostanie Komitet Rewitalizacji pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą w ramach prowadzenia procesu rewitalizacji na terenie gminy.

### **Komplementarność międzyokresowa**

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo w części swoich działań jest uzupełnieniem przedsięwzięć w ramach poprzednich perspektyw finansowych, w związku z czym nawiązuje do zachowania ciągłości programowej. Doświadczenie z poprzednich

okresów finansowania wpłynęło na wsparcie planowanych projektów w ramach obecnej perspektywy finansowej.

Komplementarność międzyokresowa opierać się będzie na:

- analizie dotychczasowych działań gminy, ocenie skuteczności osiągnięć, efektywności,
- wykorzystaniu wniosków z dotychczasowych działań ewaluacyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz dotychczas zrealizowanych projektów w ramach dofinansowania.

**Tabela 30. Projekty realizowane w ramach poprzednich perspektyw**

Lp.	Beneficjent	Program	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania
1.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	Budowa przedszkola w Wierzchowie	3 000 000,00 zł	2 249 999,99 zł
2.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	Budowa elektrowni fotowoltaicznej SUW Wierzchowo	245 077,50 zł	148 112,50 zł
3.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego	Budowa sieci kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej dla miejscowości Żabinek i Wierzchowo oraz przebudowa stacji uzdatniania wody dla miejscowości Wierzchowo w gminie Wierzchowo	8 323 709,39 zł	5 244 670,03 zł
4.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	Modernizacja ujęcia wody w m. Świerczyna	1 180 222,95	588 435,94
5.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla m. Sośnica	2 384 346,06	1 409 584,43
6.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla m. Świerczyna	4 847 628,32	3 192 441,30
7.	Gmina Wierzchowo	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	„Dziś nauka – jutro sukces” – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w Gminie Wierzchowo	1 129 589,40 zł	960 150,99 zł
8.	Gmina Wierzchowo	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Indywidualizacja drogą do sukcesu edukacyjnego w Wierzchowie	70 754,99 zł	60 141,74 zł

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Lp.	Beneficjent	Program	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania
9.	Gmina Wierzchowo	Program Operacyjny Polska Cyfrowa	Podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców województw: wielkopolskiego i zachodniopomorskiego	148 218,04	148 218,04
10.	Gmina Wierzchowo	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wierzchowo	62 484,00 zł	53 111,40 zł
11.	Gmina Wierzchowo/ Zespół Szkół w Świerczynie	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	„Zorientowani na sukces”	48 965,00 zł	41 620,25 zł
12.	Gmina Wierzchowo/ Zespół Szkół w Świerczynie	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	„Teatr form różnorodnych”	48 740,00 zł	41 429,00 zł
13.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego	„Kształtowanie przestrzeni publicznej przez budowę i modernizację placów zabaw w Gminie Wierzchowo”	82 667,24 zł	47 525,00 zł
14.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego	„Przebudowa i modernizacja placów zabaw w Gminie Wierzchowo”.	138 902,00 zł	88 383,00 zł
15.	Gmina Wierzchowo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego	„Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinku”	819 473,08 zł	499 500,00 zł
16.	Gmina Wierzchowo	Fundusze dla Pomorza Zachodniego 2021-2027	Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Wierzchowie	1 498 000,00 zł	1 273 300,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Reasumując, część przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy Wierzchowo jest komplementarna z dotychczas wdrażanymi projektami oraz ma swoją kontynuację pod względem:

- przedmiotowym – przyczyniają się do skuteczniejszej i efektywniejszej realizacji zadań własnych gminy i jej jednostek organizacyjnych,
- geograficznym – realizowane były, są i będą na terenie gminy,
- funkcjonalnym – przyczyniają się do poprawy życia społecznego mieszkańców oraz jakości infrastruktury technicznej na terenie gminy, zwiększenia komfortu zamieszkania oraz poprawy skuteczności zarządzania gminy w zakresie wykorzystania środków pozabudżetowych.

### **Komplementarność źródeł finansowania**

Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki pochodzące z funduszy unijnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się będą na uzupełnieniu i łączeniu wsparcia środków pochodzących z EFRR, EFS i FS. Ponadto projekty uzupełniane będą wkładem własnym – publicznym i prywatnym oraz innymi środkami zewnętrznymi. Dzięki zapewnieniu komplementarności z zakresu źródeł finansowania uzyskane zostaną korzystniejsze efekty dla obszarów podlegających rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania opierać się będzie na:

- uzupełnianiu i łączeniu form wsparcia (EFRR, EFS, FS, publicznych środków krajowych),
- tworzeniu warunków do włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

Za większość działań odpowiedzialna będzie Gmina Wierzchowo, jednak zaplanowane zostały też zadania, do realizacji których wymagana będzie współpraca z pozostałymi interesariuszami, np. instytucjami kultury czy jednostkami organizacyjnymi Gminy. W związku z tym, że działania podejmowane będą przez różne podmioty, będą one zdywersyfikowane pod kątem źródeł finansowania. Najwyższy wkład w realizację procesu rewitalizacji wniesie Gmina Wierzchowo, przy czym szacowane środki finansowe będą pochodziły nie tylko z budżetu własnego, ale i ze źródeł zewnętrznych, w tym środków krajowych i europejskich. Pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych również będą mogły ubiegać się o dofinansowanie zewnętrzne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031.

### **7. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych**

Na realizację przedsięwzięć Gmina, jak i pozostałe podmioty odpowiedzialne za wdrożenie zadań będą ubiegały się o dofinansowania ze środków krajowych i zagranicznych, które będą podstawowym źródłem finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji. W związku z tym, że dla większości zaplanowanych zadań podmiotem realizującym będzie Gmina Wierzchowo, źródłem finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie budżet Gminy, w tym dochody własne samorządu. Dodatkowe podmioty i instytucje zaangażowane w realizację działań będą również pokrywać koszty z własnych środków. W proces rewitalizacji będą mogli włączyć się także interesariusze prywatni.

Ze względu na brak możliwości oszacowania kosztów wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych w związku z różnym stopniem zaawansowania prac przygotowawczych, braku kosztorysów i dokumentacji projektowej, nie określono poszczególnych ram finansowych. W poniższej tabeli zaprezentowano natomiast szacunkowe źródła finansowania planowanych zadań.

**Tabela 31. Szacunkowe źródła finansowanie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów	Środki finansowe ze źródeł publicznych	Środki finansowe ze źródeł prywatnych	Szacunkowe źródła finansowania
<b>Główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne</b>					
1. Aktywizacja społeczności lokalnej	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	50 000,00 zł	50 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo, Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	50 000,00 zł	50 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo, Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne
3. Organizacja zajęć edukacyjnych w celu poszerzenia wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizacji	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	50 000,00 zł	50 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo, Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne
4. Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Dramienko	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	330 000,00 zł	330 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo,

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów	Środki finansowe ze źródeł publicznych	Środki finansowe ze źródeł prywatnych	Szacunkowe źródła finansowania
					Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne
5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej w Wierzchowie	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	4 000 000,00 zł	4 000 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo, Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne
6. Stworzenie miejsca integracji Garbowa	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	90 000,00 zł	90 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo, Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne
7. Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinie wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem	Gmina Wierzchowo i jej jednostki organizacyjne	1 300 000,00 zł	1 300 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Gminy Wierzchowo, Budżet jednostek organizacyjnych, Fundusze krajowe, Fundusze Europejskie, Pozostałe środki zagraniczne

Źródło: Opracowanie własne

## **8. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, koszty i harmonogram realizacji programu**

Za zarządzanie procesem rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy Wierzchowo. Rewitalizacja jest procesem łączącym kompetencje wielu stanowisk w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy Wierzchowo, jak i struktury jednostek organizacyjnych, dlatego w wypełnianiu swoich obowiązków Wójt będzie delegował zadania pracownikom Urzędu oraz kierownikom i dyrektorom jednostek.

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Wierzchowo są:

1. Szkoła Podstawowa w Wierzchowie
2. Zespół Szkół w Świerczynie
3. Przedszkole w Wierzchowie
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie
5. Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Wierzchowie
6. Biblioteka Publiczna w Wierzchowie
7. Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Wierzchowie

Kierownicy i dyrektorzy jednostek organizacyjnych Gminy będą stanowili wsparcie merytoryczne dla Wójta Gminy Wierzchowo w zakresie organizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zbierania danych niezbędnych do oceny stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. W realizację działań edukacyjnych i kulturowych zaangażowane zostaną także pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Wierzchowo, poprzez dostarczenie zasobów ludzkich lub rzeczowych niezbędnych do organizacji warsztatów lub zajęć. Jednostki te będą również związane z realizacją procesu rewitalizacji w związku z planowanymi pracami dostosowującymi budynki publiczne do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie stanowi źródło danych do mierzenia efektów rewitalizacji.

W zarządzeniu realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji uwzględnione zostaną następujące stanowiska oraz referaty wchodzące w struktury Urzędu Gminy Wierzchowo:

- Wójt Gminy Wierzchowo,
- Sekretarz Gminy,
- Skarbnik Gminy,
- Referat Finansów i Budżetu,
- Referat Organizacyjny,
- Referat Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska (OŚ),
- stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego i drogownictwa,
- stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami,

- stanowisko ds. infrastruktury społecznej,
- stanowisko ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych i promocji gminy.

Sekretarz będzie odpowiedzialny za koordynowanie prac w ramach wdrażania procesu rewitalizacji i będzie wspierał Wójta w spotkaniach z interesariuszami. Rolą Skarbnika Gminy Wierzchowo będzie zapewnienie obsługi finansowej wdrażanego Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym przedsięwzięć, których realizatorem będzie Gmina. Zadaniem na pozostałych stanowiskach będzie m.in. poszukiwanie źródeł finansowania przedsięwzięć spoza środków budżetowych, przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej w ramach ubiegania się o dofinansowanie z funduszy krajowych i zagranicznych, nadzorowanie realizowanych przez Gminę projektów, na które zostały złożone wnioski o dofinansowanie, a także przygotowanie dokumentacji przetargowej i udział w pracach komisji przetargowej w zakresie wyboru wykonawców przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które nie będą wykonywane w ramach własnych zasobów Gminy Wierzchowo.

Ponadto na każdym etapie prac i wdrażania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji będą uczestniczyć podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem GPR.

Prace nad sporządzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji rozpoczęły się w 2024 roku. Harmonogram realizacji Programu obejmuje okres od 2024 roku, kiedy przeprowadzono konsultacje wyznaczonego obszaru rewitalizacji, a następnie zebrano propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, do 2031 r., tj. planowanego zakończenia wdrażania poszczególnych projektów i ocenę założonej wizji oraz celów.

**Tabela 32. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji**

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji							
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1.	Rozpoczęcie prac diagnostycznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji								
2.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji <sup>2</sup>								
3.	Przyjęcie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji <sup>3</sup>								
4.	Zbieranie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych <sup>4</sup>								
5.	Przyjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji <sup>5</sup>								
6.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji								
7.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych i opiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji								
8.	Przyjęcie uchwały w sprawie w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji								
9.	Przyjęcie uchwałą Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo na lata 2025-2031								

<sup>2</sup> Przeprowadzono w dniach 10 października 2024 r. – 13 listopada 2024 r.

<sup>3</sup> Uchwała nr IX/57/2024 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 28 listopada 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Wierzchowo

<sup>4</sup> Przeprowadzono w dniach 13 stycznia 2025 r. – 24 stycznia 2025 r.

<sup>5</sup> Uchwała nr XI/73/2025 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 30 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji							
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
10.	Prace nad powołaniem, powołanie i działalność Komitetu Rewitalizacji								
11.	Wprowadzenie i aktualizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej								
12.	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych								
13.	Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie rewitalizacji								
14.	Monitorowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji								
15.	Podsumowanie działań realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji								

Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie obejmować następujące główne czynności:

- poszukiwanie i ubieganie się o środki zewnętrzne na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przygotowanie do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym określenie zasobów ludzkich, rzeczowych i finansowych niezbędnych do prawidłowego przebiegu prac,
- monitorowanie postępów realizowanych działań,
- informowanie interesariuszy rewitalizacji o rozpoczęciu przedsięwzięć, etapach ich realizacji i zakończeniu wraz z określeniem uzyskanych efektów,
- promocję procesu rewitalizacji,
- okresową ocenę poziomu osiągnięcia celów i wizji stanu obszaru rewitalizacji,
- przygotowanie aktualizacji w zależności od zidentyfikowanych potrzeb.

### **Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji**

Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji będzie generować koszty związane z koniecznością przygotowania szczegółowej dokumentacji technicznej dla poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych, opracowania ewentualnych analiz wykonalności lub przygotowania dokumentacji aplikacyjnej w celu ubiegania się o zewnątrz dofinansowanie ich realizacji. Dodatkowym kosztem związanym z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będzie promocja w mediach i przygotowanie materiałów informacyjnych dla interesariuszy rewitalizacji (np. broszur informacyjnych, ulotek czy plakatów). W przypadku konieczności aktualizacji Programu należy również uwzględnić koszt jej wykonania przez zewnętrznych ekspertów.

Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo będą mieściły się w ramach wydatków bieżących funkcjonowania Urzędu Gminy Wierzchowo i określane będą w planie budżetu na dany rok.

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informacja i promocja prowadzonych działań. Celem informowania interesariuszy jest zapoznanie ich z tematyką rewitalizacji, zdiagnozowanymi problemami i oczekiwanymi efektami na każdym etapie wdrażania Programu. Udostępnianie informacji i promowanie realizowanych działań ma również na celu osiągnięcie zakładanej wizji stanu obszaru rewitalizacji poprzez zwiększenie zaangażowania uczestników projektów społecznych, jak również organizatorów w proces realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Głównym narzędziem informacji i promocji wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest strona internetowa Gminy Wierzchowo oraz Biuletyn Informacji Publicznej. Informacje nt. procesu rewitalizacji, w tym organizowanych spotkań z interesariuszami będą publikowane również w mediach społecznościowych. Uzupełniająco

informacje o postępie procesu rewitalizacji będą także rozpowszechniane w sposób zwyczajowo przyjęty oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy.

Interesariuszami rewitalizacji są m.in.:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- pozostali mieszkańcy gminy,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe,
- organy władzy – Wójt Gminy Wierzchowo oraz Rada Gminy Wierzchowo,
- jednostki organizacyjne Gminy oraz ich kierownicy/ dyrektorzy.

Kluczową rolę w zakresie trwałego i systematycznego kontaktu różnych grup interesariuszy odgrywać będzie Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Wierzchowo.

Osoby wchodzące w skład Komitetu Rewitalizacji są odpowiedzialne przede wszystkim za wzmocnienie dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji oraz integrację środowisk interesariuszy i prowadzenie procesu edukacyjnego związanego z rewitalizacją. Ponadto będą dokonywać okresowego przeglądu postępów realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określać zmiany w kierunkach realizacji Programu, o ile zaistnieje taka potrzeba, a także inicjować przeprowadzenia dodatkowych analiz mających na celu zwiększenie efektywności podejmowanych działań.

Zarządzenie realizacją GPR należy do pracowników Urzędu Gminy Wierzchowo i odbywać się będzie w ramach bieżących wydatków administracji samorządowej. Koszty te związane będą z kosztami: materiałów informacyjno-promocyjnych, zapotrzebowania na materiały biurowe oraz koszty związane z obsługą techniczną i administracyjną Komitetu Rewitalizacji.

### **8.1 Sposób zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji**

Gminny Program Rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Podmiotem odpowiedzialnym za proces przygotowania programu rewitalizacji jest Gmina Wierzchowo.

Fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna. W celu prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji i odniesienia sukcesu w tym zakresie konieczne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez różne podmioty. Stąd istotne jest, aby wszyscy interesariusze brali czynny udział w etapie diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji. Sposób włączania interesariuszy na obszarze rewitalizacji na terenie gminy opierał się na przeprowadzaniu następujących form konsultacji społecznych:

- zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej na zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej formularzu. Uwagi na formularzu mogły być składane w Urzędzie Gminy Wierzchowo, ul. Długa 29, 78-530 Wierzchowo, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu oraz mogły być przesyłane na adres e-mail: [wierzchowo@wierzchowo.pl](mailto:wierzchowo@wierzchowo.pl),
- zbieranie uwag ustnych w Urzędzie Gminy Wierzchowo, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu,
- spotkaniach podczas konsultacji społecznych.

Po opracowaniu diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wraz z mapą obszaru przeprowadzone został pierwszy etap konsultacji. Dotyczył wyboru obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. **Konsultacje trwały od 10.10.2024 r. do 13.11.2024 r.** Ogłoszenie o konsultacjach zostało udostępnione w prasie lokalnej, na stronie Gminy, BIP, w Urzędzie na tablicy ogłoszeń oraz zwyczajowo w miejscowościach.

Konsultacjom społecznym podlegał projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Wierzchowo wraz z załącznikami, tj. mapami przedstawiającymi granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Wierzchowo. W trakcie konsultacji społecznych można było zapoznać się również z przygotowaną Diagnozą służącą wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Wierzchowo. Materiały zostały udostępnione na stronie internetowej Gminy Wierzchowo i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Wierzchowo.

W ramach konsultacji odbyło się również spotkanie w Urzędzie Gminy Wierzchowo zorganizowane dnia 24.10.2024 r. o godzinie 15:15. Podczas spotkania przedstawiono propozycję obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz przeprowadzono dyskusję nt. rekomendowanego obszaru i problemów, które na nich występują.

Po przyjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji na BIP Gminy udostępniono ogłoszenie Wójta Gminy Wierzchowo o możliwości zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. **Termin zbierania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 13.01.2025 r. – 24.01.2025 r.** Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

mogły być składane na udostępnionym formularzu, który należało złożyć w Urzędzie Gminy Wierzchowo, ul. Długa 29, 78-530 Wierzchowo, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu lub można było przesłać formularz w formie elektronicznej na adres e-mail: wierzchowo@wierzchowo.pl. Działanie to miało na celu włączenie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy i poznanie potrzeb wszystkich zainteresowanych.

Gminny Program Rewitalizacji podlega również konsultacjom społecznym, które prowadzono w ten sam sposób jak konsultacje dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Równocześnie wyłożono do konsultacji także projekt uchwały w sprawie wyznaczenia komitetu do spraw rewitalizacji na terenie gminy Wierzchowo. Uchwała zostanie przyjęta przed przyjęciem Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo.

Wszelkie dokumenty i informacje związane z prowadzonym na terenie gminy procesem rewitalizacji są publikowane na stronach internetowych gminy oraz w Urzędzie.

Ponadto wystąpiono także o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji był opracowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej oraz ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi oraz przedstawicielami środowiska gospodarczego gminy Wierzchowo.

### **Sposób włączania interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji**

Uspołecznienie programu rewitalizacji musi charakteryzować się zastosowaniem różnych form – należy o tym pamiętać w szczególności na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji. Klasyczna drabina partycypacji wyróżnia zasadniczo trzy główne poziomy:

1. informowanie (uczestnictwo bierne),
2. konsultowanie (aktywne uczestnictwo),
3. współdecydowanie (aktywne uczestnictwo).

Nieodzowną częścią programu realizacji procesu rewitalizacji jest informowanie o działaniach realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji. Celem informowania interesariuszy jest przede wszystkim zapewnienie pełniejszego przepływu informacji, stworzenie uwarunkowań do zapoznania się interesariuszy z postępami procesu rewitalizacji oraz promocja działań, pozyskiwanie nowych przedsięwzięć, podmiotów i osób skłonnych do zaangażowania w proces rewitalizacji. Interesariusze będą informowani o postępach rewitalizacji przede wszystkim:

— podczas spotkań organizowanych na terenie gminy Wierzchowo,

- za pomocą strony internetowej i Biuletynu Informacji Publicznej gminy Wierzchowo, gdzie będą zamieszczane informacje o realizowanych bądź zakończonych projektach rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji:

- zbieranie uwag ustnych – interesariusze rewitalizacji na bieżąco mogli zgłaszać swoje problemy, uwagi i wnioski pracownikom Urzędu Gminy Wierzchowo, pracownikom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie oraz Wójtowi Gminy Wierzchowo odnośnie koniecznych do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Ponadto należy podkreślić, że bezpośrednimi przedstawicielami społeczności lokalnych są sołtysi i radni. Interesariusze rewitalizacji będą im mogli zgłaszać uwagi i wnioski, które następnie zostaną zaprezentowane na poszczególnych Komisjach Rady Gminy oraz Sesjach Rady,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej – Gminny Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta Gminy Wierzchowo co najmniej raz na 3 lata. Ocena sporządzona przez Wójta zostanie ogłoszona na stronie Gminy Wierzchowo, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W ramach niniejszej procedury mieszkańcy obszarów rewitalizacji będą mogli również proponować nowe zadania do ujęcia w Gminnym Programie Rewitalizacji, co będzie miało znaczący wpływ na przebieg rewitalizacji w kolejnych latach. Zgłoszone wnioski zostaną uwzględnione podczas aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji,
- wywiady – będą prowadzone przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie (wywiady z osobami korzystającymi z pomocy społecznej odnośnie konieczności realizacji i zakresu realizacji projektów „miękkich”) oraz pracowników Urzędu Gminy (wywiady z interesariuszami przychodzącymi do Urzędu, jak również podczas wywiadów terenowych odnośnie koniecznych do podjęcia projektów rewitalizacyjnych),
- wymianę stanowisk – będzie ona zapewniona na spotkaniach organizowanych na terenach rewitalizowanych, w których udział będą brać pracownicy Urzędu Gminy oraz pozostali interesariusze rewitalizacji. Możliwa wówczas będzie wymiana stanowisk, np. na temat projektów rewitalizacyjnych, zakresu czy sposobu ich realizacji,
- spotkania – organizowane przez Urząd Gminy w celu bieżącego konsultowania sposobu realizacji i zasięgu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Dzięki powyższym technikom, wszyscy interesariusze będą właściwie poinformowani o postępach rewitalizacji, a ponadto będą mieli możliwość aktywnego udziału we wdrażaniu i aktualizowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ważnym organem, który zapewni udział interesariuszy na etapie wdrażania i oceny i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo będzie Komitet Rewitalizacyjny. Stanowi on forum współpracy i dialogu przedstawicieli gminy oraz interesariuszy procesu rewitalizacji. Komitet pełni rolę opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Wierzchowo. Realizować będzie on funkcje wymienione w ustawie o rewitalizacji. Uchwała w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Wierzchowo podlegała konsultacjom społecznym prowadzonym równocześnie z konsultacjami Gminnego Programu Rewitalizacji.

Zakres działania Komitetu obejmuje m.in.:

- 1) wsparcie doradcze Wójta Gminy Wierzchowo w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR;
- 2) wyrażanie opinii i stanowisk oraz rekomendowanie rozwiązań w sprawach dotyczących przeprowadzenia i oceny procesu rewitalizacji;
- 3) ocenę postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji;
- 4) prowadzenie dialogu między poszczególnymi interesariuszami procesu rewitalizacji, a organami Gminy Wierzchowo;
- 5) możliwość inicjowania partnerstw między Gminą Wierzchowo a partnerami projektowymi, w celu realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR;
- 6) opiniowanie raportów z ewaluacji GPR, przekazywanie uwag i zaleceń Wójta Gminy Wierzchowo.

Resumując Komitet Rewitalizacji stanowić będzie funkcję doradczą w celu zapewnienia partycypacji społecznej i angażowanie mieszkańców oraz interesariuszy w kształtowanie polityki rewitalizacyjnej.

## **9. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji**

Monitoring realizacji procesu rewitalizacji będzie realizowany w wymiarze całego Gminnego Programu Rewitalizacji, jak i w wymiarze poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

System monitorowania i oceny powinien zapewnić dostęp do danych statystycznych niezbędnych do analizy wskaźników, które służyły przeprowadzeniu diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, aby następnie móc ocenić czy zmiany w wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wpłynęły na poprawę sytuacji i realizację określonych celów. Dla wydzielonych jednostek osadniczych pozyskano materiał statystyczny dostępny w zasobach Urzędu Gminy Wierzchowo oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i w formie specjalnie wygenerowanych danych przez instytucje zewnętrzne, m.in. Posterunek Policji Wierzchowo oraz Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim.

Monitoring procesu rewitalizacji powinien być prowadzony na 2 poziomach:

- strategicznym – oceny postępu realizacji całego programu,
- operacyjnym – oceny efektów poszczególnych przedsięwzięć.

Ocena na poziomie operacyjnym będzie trwała podczas całego okresu obowiązywania dokumentu. Wyniki wartości określonych do osiągnięcia poszczególnych zadań będą weryfikowane po zakończeniu każdego z nich na bieżąco, natomiast na poziomie strategicznym, czyli po realizacji wszystkich zaplanowanych zadań sprawdzony zostanie ich całkowity efekt, tj. czy wdrożenie wskazanych działań przyczyniło się do poprawy sytuacji kryzysowej na obszarach rewitalizacji.

Wartości docelowe mierników uzyskane dla obszaru rewitalizacji nie powinny być gorsze niż średnia dla gminy Wierzchowo uzyskana w 2023 r. Dla porównania w poniższej tabeli przedstawiono wartości bazowe dla poszczególnych jednostek wchodzących w obszar rewitalizacji, tj. jednostek Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1 i Wierzchowo Obręb 4, a także wartość docelową, której mierniki nie powinny przekroczyć – w przypadku mierników, których wartość powinna ulec zmniejszeniu oraz wartość docelową, którą mierniki powinny osiągnąć – w przypadku mierników, których wartość powinna ulec zwiększeniu.

Tabela 33. Mierniki osiągnięcia celu rewitalizacji

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Garbowo	Wartość bazowa dla jednostki Żabin	Wartość bazowa dla jednostki Wierzchowo Obręb 1	Wartość bazowa dla jednostki Wierzchowo Obręb 4	Wartość docelowa	Źródło danych dla mierników
Zwiększenie aktywności zawodowej i integracji mieszkańców oraz podniesienie świadomości ekologicznej poprzez edukację i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Wskaźnik liczby osób wymeldowanych w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze	0,13	0,04	0,05	0,06	Garbowo: spadek wartości bazowej Żabin: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Wierzchowo Obręb 1: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 4: spadek wartości bazowej	Urząd Gminy Wierzchowo
	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze	19,35%	16,57%	14,34%	16,48%	Garbowo: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej wzrost Żabin: wzrost wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: wzrost wartości bazowej Wierzchowo Obręb 4: wzrost wartości bazowej	Urząd Gminy Wierzchowo
	Udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	100,00%	72,73%	36,36%	50,00%	Garbowo: spadek wartości bazowej Żabin: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Wierzchowo Obręb 4: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej spadek	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie
	Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej, dla których przesłanką było ubóstwo w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	100,00%	89,47%	50,00%	100,00%	Garbowo: spadek wartości bazowej Żabin: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: utrzymanie na	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Garbowo	Wartość bazowa dla jednostki Żabin	Wartość bazowa dla jednostki Wierzchowo Obręb 1	Wartość bazowa dla jednostki Wierzchowo Obręb 4	Wartość docelowa	Źródło danych dla mierników
						niezmienionym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Wierzchowo Obręb 4: spadek wartości bazowej	
	Udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	100,00%	50,00%	27,27%	40,00%	Garbowo: spadek wartości bazowej Żabin: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: utrzymanie na niezmienionym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Wierzchowo Obręb 4: utrzymanie na niezmienionym poziomie wartości bazowej lub jej spadek	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	0,32	0,34	0,65	0,17	Garbowo: wzrost wartości bazowej Żabin: wzrost wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: utrzymanie na niezmienionym poziomie wartości bazowej lub jej wzrost Wierzchowo Obręb 4: wzrost wartości bazowej	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
	Występowanie zarejestrowanych przestępstw na danym obszarze	NIE	TAK	TAK	NIE	Garbowo: utrzymanie na niezmienionym poziomie wartości bazowej Żabin: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 4: utrzymanie na niezmienionym poziomie wartości bazowej	Posterunek Policji w Wierzchowie
	Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem	9,09%	20,61%	28,57%	34,48%	Garbowo: utrzymanie na niezmienionym poziomie	Urząd Gminy Wierzchowo

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Garbowo	Wartość bazowa dla jednostki Żabin	Wartość bazowa dla jednostki Wierzchowo Obręb 1	Wartość bazowa dla jednostki Wierzchowo Obręb 4	Wartość docelowa	Źródło danych dla mierników
	na węgiel w stosunku do liczby wszystkich źródeł ciepła na danym obszarze					wartości bazowej lub jej spadek Żabin: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Wierzchowo Obręb 1: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 4: spadek wartości bazowej	
	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w stosunku wagi zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	56,37%	65,38%	85,32%	76,05%	Garbowo: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Żabin: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej lub jej spadek Wierzchowo Obręb 1: spadek wartości bazowej Wierzchowo Obręb 4: spadek wartości bazowej	Urząd Gminy Wierzchowo
Zwiększenie komfortu życia mieszkańców dzięki budowie nowej i modernizacji istniejącej infrastruktury	Występowanie budynku użyteczności publicznej na danym terenie	NIE	NIE	TAK	NIE	Garbowo: wzrost wartości bazowej Żabin: wzrost wartości bazowej Wierzchowo Obręb 1: utrzymanie na niezmiennym poziomie wartości bazowej Wierzchowo Obręb 4: wzrost wartości bazowej	Urząd Gminy Wierzchowo
	Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej na danym obszarze	---	---	50,00%	---	Wierzchowo Obręb 1: spadek wartości bazowej	Urząd Gminy Wierzchowo

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto w ramach systemu monitorowania należy uwzględnić ocenę realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym m.in. kosztorys, harmonogram realizacji, wskaźniki produktu i rezultatu. Uzyskanie planowanych efektów pojedynczych projektów wpłynie na realizację celów rewitalizacji i przybliży Gminę do osiągnięcia stanu wyrażonego w wizji obszaru rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji przez Wójta Gminy Wierzchowo co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona przez Wójta ocena będzie podlegała następnie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Gminy Wierzchowo w Biuletynie Informacji Publicznej.

Ocena aktualności ma za zadanie poddać poszczególne składowe dokumentu pod kątem spójności z bieżącymi uwarunkowaniami oraz zidentyfikować przesłanki związane z potrzebą zmiany GPR.

Przesłankami do wprowadzenia zmian w GPR są m.in.:

- realizacja mniej niż 50% podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w okresie 5 lat obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- trudności związane z pozyskiwaniem środków finansowych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- trudności związane z prowadzeniem monitorowania (np. z powodu braku możliwości pomiaru zaplanowanych wskaźników).

Jeśli aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji okaże się konieczna, zgodnie z ustawą o rewitalizacji Wójt Gminy Wierzchowo wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku zostanie załączona opinia Komitetu Rewitalizacji. Zmiana programu rewitalizacji nastąpi w trybie, w jakim został on uchwalony. Zmiana programu nie będzie wymagała opinii uprawnionych organów i przeprowadzenia konsultacji społecznych:

- jeśli zmiana nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji na podstawie art. 15 ust. 1 pkt. 5 lit. a ustawy o rewitalizacji,
- jeśli zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Wierzchowo.

Po zakończeniu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, tj. po zakończeniu 2031 r. sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie osiągniętych efektów w całym okresie jego wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę przeprowadzonego w obszarze rewitalizacji procesu. W raporcie przedstawione zostaną wnioski i rekomendacje, które pozwolą zaplanować działania na kolejne lata.

## **10. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego**

Z uwagi na zakres planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nie jest wymagana zmiana w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w uchwale w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy ani w uchwale w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

## **11. Określenie niezbędnych zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji**

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nie wymaga zmiany w uchwale w sprawie zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

## **12. Specjalna Strefa Rewitalizacji**

W wyznaczonym na terenie gminy Wierzchowo obszarze rewitalizacji nie planuje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

## **13. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego**

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 nie wymaga dokonywania zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ani uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto nie istnieje konieczność uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie nastąpi zmiana funkcjonalno-przestrzenna obszaru rewitalizacji.

Zwraca się natomiast uwagę, iż w celu prowadzenia sukcesywnej i właściwie realizowanej polityki przestrzennej w gminie oraz synergii i wzmocnienia procesu rewitalizacji należy dążyć do tego, aby w pierwszej kolejności obejmować miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wyznaczony obszar rewitalizacji, tj. podobszar Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1 i Wierzchowo Obręb 4 oraz pozostały obszar zdegradowany.

Dodatkowo, w związku ze znowelizowaną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, należałoby w planie ogólnym gminy uwzględnić założenia struktury funkcjonalno-przestrzennej obszarów rewitalizacji.

Na terenie gminy Wierzchowo nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w związku z czym na obszarze rewitalizacji również ich nie ma.

## **Załącznik graficzny**

Załącznik 1. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

## Spis tabel i rysunków

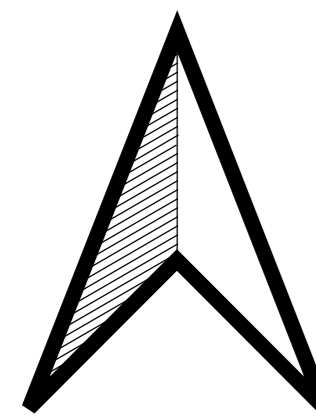
Tabela 1. Wykaz miejscowości i ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek osadniczych ...	7
Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie .....	8
Tabela 3. Zbiorcze zestawienie jednostek osadniczych i występowania w nich stanu kryzysowego...	10
Tabela 4. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego na terenie gminy Wierzchowo .....	15
Tabela 5. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji na tle gminy Wierzchowo .....	16
Tabela 6. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę.....	18
Tabela 7. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę.....	19
Tabela 8. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę.....	20
Tabela 9. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę .....	20
Tabela 10. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Garbowo oraz całą gminę.....	21
Tabela 11. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę .....	23
Tabela 12. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę .....	24
Tabela 13. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę .....	25
Tabela 14. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę.....	25
Tabela 15. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Żabin oraz całą gminę .....	26
Tabela 16. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę .....	28
Tabela 17. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę .....	29
Tabela 18. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę .....	30
Tabela 19. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę .....	31
Tabela 20. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 1 oraz całą gminę .....	31
Tabela 21. Wartości wskaźników analizowanych w sferze społecznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę .....	32
Tabela 22. Wartości wskaźników analizowanych w sferze gospodarczej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę .....	34
Tabela 23. Wartości wskaźników analizowanych w sferze środowiskowej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę .....	35
Tabela 24. Wartości wskaźników analizowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę .....	36
Tabela 25. Wartości wskaźników analizowanych w sferze technicznej, osiągnięte przez jednostkę Wierzchowo Obręb 4 oraz całą gminę .....	36
Tabela 26. Cele rewitalizacji.....	48
Tabela 27. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne .....	51
Tabela 28. Planowane uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne .....	59
Tabela 29. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych .....	61
Tabela 30. Projekty realizowane w ramach poprzednich perspektyw .....	65
Tabela 31. Szacunkowe źródła finansowanie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych .....	68
Tabela 32. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji .....	72
Tabela 33. Mierniki osiągnięcia celu rewitalizacji.....	81
Rysunek 1. Podział gminy Wierzchowo na jednostki osadnicze.....	6
Rysunek 2. Podobszar rewitalizacji Garbowo .....	17
Rysunek 3. Podobszar rewitalizacji Żabin.....	22

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031

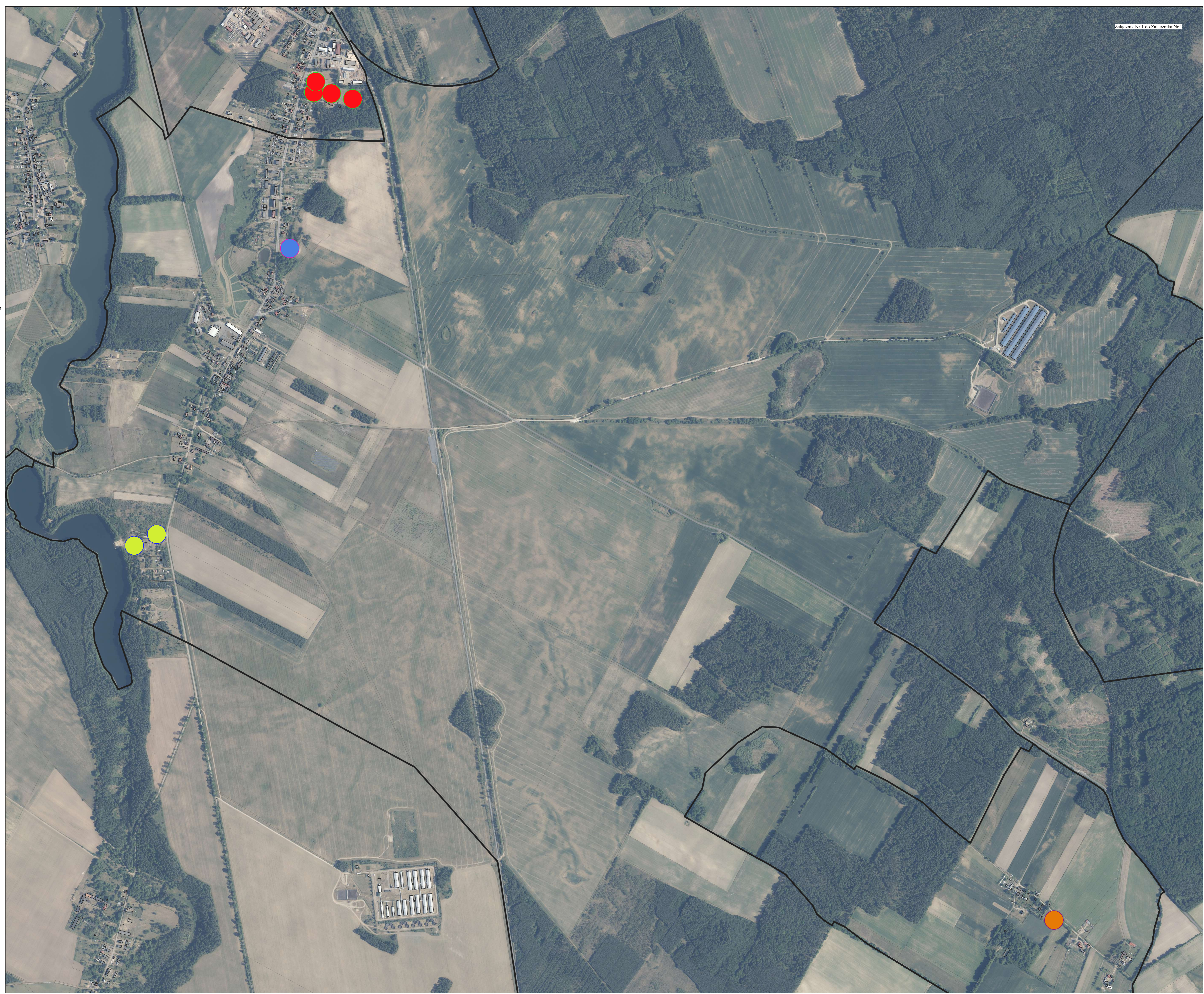
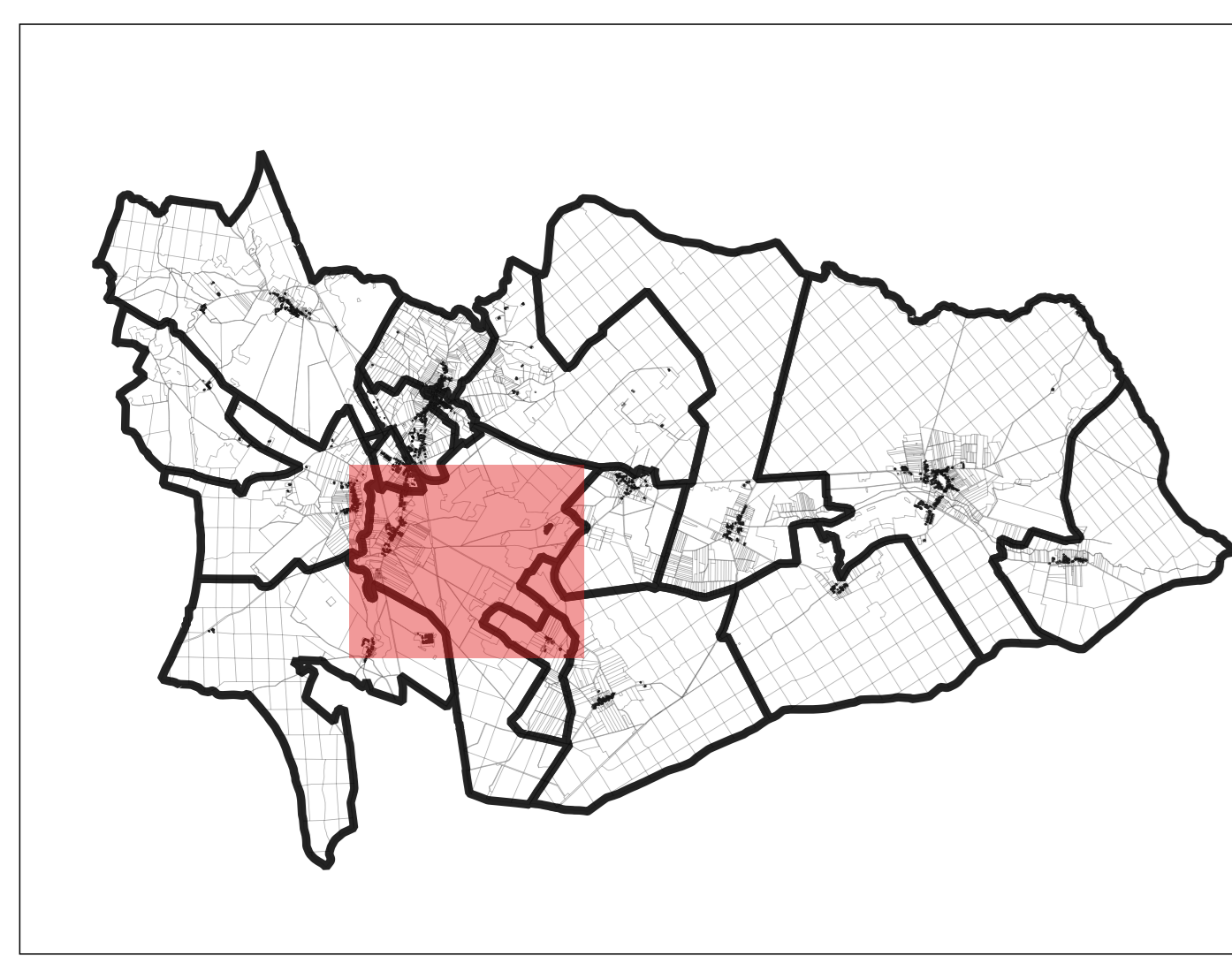
Rysunek 4. Podobszar rewitalizacji Wierzchowo Obręb 1 .....	27
Rysunek 5. Podobszar rewitalizacji Wierzchowo Obręb 4 .....	32

# PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

GMINA WIERZCHOWO



- Legenda**
- Granicz jednostek
  - Działki ewidencyjne
  - Budynki
  - 4. Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Dramienko
  - 5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej w Wierzchowie
  - 6. Stworzenie miejsca integracji Garbowa
  - 7. Budowa świetlicy wiejskiej w Żabinie wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i wyposażeniem



## Uzasadnienie

Proces rewitalizacji zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji polega na wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych i jest prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą Nr IX/57/2024 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 28.11.2024 r. wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Wierzchowo.. Jako obszar rewitalizacji uznano Garbowo, Żabin, Wierzchowo Obręb 1 i Wierzchowo Obręb 4. Kolejnym krokiem było przystąpienie do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na podstawie uchwały Nr XI/73/2025 Rady Gminy Wierzchowo z dnia 30 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031.

Po sporządzeniu projektu Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 Wójt Gminy zawiadomił o konsultacjach społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031. Konsultacje trwały od 01.04.2025 do 05.05.2025 r. Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031 podlegał również zaopiniowaniu przez odpowiednie podmioty i instytucje zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Informacja podsumowująca przebieg konsultacji społecznych wraz z odniesieniem do zmian wynikających z uzyskanych opinii została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Wierzchowo.

Zgodnie z zapisem w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko organy inspekcji sanitarnej uczestniczą w uzgadnianiu odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów dokumentów, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy. Organ administracji opracowujący projekt dokumentu może po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58 ww. ustawy, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje w ustaleniach przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy.

Przedmiotowy dokument należy do grupy projektów innych niż wymienione w art. 46 ust. 1 i 2 ww. ustawy, gdyż „nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. W związku z powyższym uzgodnienia, co do ewentualnej potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przekazanego projektu dokumentu należy dokonać z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

W piśmie z dnia 28.04.2025 r. (znak: WPS.410.23.2025.KM) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wskazał, że dla projektu dokumentu pn. „Gminny Programu Rewitalizacji dla gminy Wierzchowo na lata 2025-2031” nie jest konieczne przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W świetle powyższego uzasadnione jest podjęcie uchwały.

Sporządziła:

Joanna Zyguła